

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ
ÚSTAV EKONOMIE

DŮSLEDKY ROZDĚLENÍ DŮCHODŮ
V REGIONECH

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Bc. Helena Řezáčová

VEDOUCÍ PRÁCE: prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.

2007

**UNIVERSITY OF PARDUBICE
FACULTY OF ECONOMICS AND
ADMINISTRATION
INSTITUTE OF ECONOMICS**

**RESULT OF INCOME ALLOCATION
IN REGIONS**

THESIS

AUTHOR: Bc. Helena Řezáčová

SUPERVISOR: prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.

2007

ZADÁNÍ PRÁCE – OD VEDOUCÍHO PRÁCE

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 16. června 2007

Helena Řezáčová

Poděkování

Touto cestou chci poděkovat svému konzultantovi a vedoucímu práce prof. RNDr. Bohuslavovi Sekerkovi, CSc., který mi vždy ochotně množství cenných rad a věcných připomínek a přispěl tak významným způsobem ke zdárnému dokončení této práce.

Souhrn:

Diplomová práce pojednává o problematice vývoje regionů v České republice a zaměřuje se na nalezení závislosti a vlivu rozdělení důchodů v regionech. Práce obsahuje základní charakteristiky regionu a pomocí statistických metod popisuje rozdíly ve vývoji regionů v letech 1995 a 2005. Součástí práce je shluková analýza, která má pomoci popsat a rozdělit regiony do podobných skupin a dále regresní analýza, která se snaží najít model, který by popsal regionální rozdíly v cenových hladinách. Výsledky analýz jsou transformovány do doporučení na provádění a aplikaci regionální politiky v jednotlivých skupinách regionů.

Summary:

This thesis disserts on development of regions in Czech Republic and it targets to find dependence on allocation of income in regions. The thesis contains basic characteristic of regions and describes by means of statistic methods differences in development in period 1995 and 2005. Part of thesis is a cluster analysis, which should describe and dispose regions in similar groups. Next part contains regression analysis, which should find a model to description regional differences in price level. Outcomes of analysis are transformation to recommendation of applications regional aid in particular regional groups.

1. Úvod.....	10
2. Vymezení pojmů, ekonomické souvislosti	11
2.1. Výrobní faktor jako základna určující důchod.....	11
2. 2. Pojem důchod a nerovnosti v rozdělování důchodů	13
2. 3. Měření nerovností důchodů ve velikostech důchodů.....	14
2.4. Ekonomická teorie a nerovnosti v důchodech	16
3. Vymezení regionů	18
3.1. Postavení ČR v Evropě	18
3.2.Vymezení zkoumaných veličin.....	19
3.3. Vymezení a charakteristika zkoumaných regionů	20
3.3. Ekonomika krajů ČR v roce 2005.....	24
3.3.1. HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	24
3.3.2. STŘEDOČESKÝ KRAJ	26
3.3.3. JIHOČESKÝ KRAJ	28
3.3.4. PLZEŇSKÝ KRAJ	30
3.3.5. KARLOVARSKÝ KRAJ	32
3.3.6. ÚSTECKÝ KRAJ	34
3.3.7. LIBERECKÝ KRAJ	36
3.3.8. KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	38
3.3.9. PARDUBICKÝ KRAJ.....	40
3.3.10. VYSOČINA	42
3.3.11. JIHMORAVSKÝ KRAJ	44
3.3.12. OLOMOUCKÝ KRAJ.....	46
3.3.13. ZLÍNSKÝ KRAJ.....	48
3.3.14. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	50
4. Rozdělení důchodů podle regionů.....	52
5. Analýza souvislostí stratifikace regionů	55
5.1. Shluková analýza dat a její teoretické předpoklady	55
5.2. Provedení shlukové analýzy dat za roky 1995 a 2005	56
5. 3. Klasifikace českých regionů podle trendu vývoje	60
5. 4. Příklady podpory vybraných regionů.....	64
6. Vyhodnocení ekonomického vývoje regionů ČR a diferenciací regionů.....	67
6.1. Výchozí stav	67

6.2. Hlavní faktory změn v období 1990 - 2000	67
6.3. Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit.....	69
7. Závěr	70
8. Použitá literatura	71
Seznam grafů.....	72
Seznam tabulek	73
9. Přílohy	74
9.1. Výstup regresní analýzy MS Excel.....	74
9.2. UNISTAT shluková analýza dat z roku 1995	75
9.3. UNISTAT shluková analýza dat z roku 2005	77
9.4. Vymezení regionů s intenzivní podporou v rámci programů ČMZRB.....	79
9.5. Tabulka s daty roku 1995 pro shlukovou analýzu	81
9.6. Tabulka s daty roku 2005 pro shlukovou analýzu	82
9.7. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb v krajích ČR v prosinci 2005 v Kč.....	83
ÚDAJE PRO KNIHOVNICKOU DATABÁZI.....	84

1. Úvod

Pomocí analýzy postavení a dlouhodobého vývoje regionů České republiky se snažím naplnit hlavní cíl práce, kterým je nalézt faktory ovlivňující cenovou hladinu v jednotlivých regionech. U nalezených faktorů se pokusím stanovit sílu jejich vlivu.

K analýze dat jsem se rozhodla použít také vybrané statistické metody: **diskriminační analýzu** pro popsání podobnosti jednotlivých regionů a **regresní analýzu** pro popis závislosti cenové hladiny na jednotlivých ovlivňujících faktorech.

Nerovnost v rozdělování důchodů je jeden z problémů reálného ekonomického života. Nejedná se pouze o problém ekonomický, ale i o problém sociální a politický. Existence nerovností je ekonomickou realitou, avšak součástí politiky, zejména politiky regionální, je snaha tyto rozdíly minimalizovat.

Tato práce může přispět i k teoretickému ověření, toho, zda jsou cíle regionální politiky nastaveny správně. Tedy zda regiony, jež jsou cílem aktivní regionální politiky a které čerpají podporu, tuto podporu skutečně objektivně potřebují, či zda by bylo vhodné ji směřovat do jiných oblastí, případně zda jsou prostředky, kterými má být stanovených cílů dosaženo, odpovídající.

2. Vymezení pojmů, ekonomické souvislosti

2.1. Výrobní faktor jako základna určující důchod

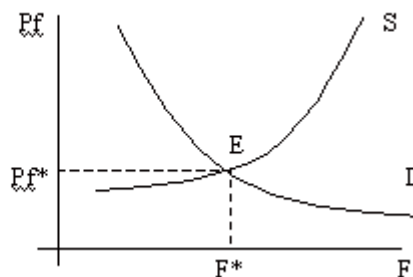
Rozlišujeme tyto výrobní faktory:

- 1) půda
- 2) práce
- 3) kapitál

Místo, kde se střetává nabídka a poptávka po výrobních faktorech označujeme jako **trh výrobních faktorů**, na kterém v roli poptávajícího stojí firmy a v roli nabízejícího spotřebitelé neboli domácnosti. Domácnosti nabízejí výrobní faktory za jejich cenu a firmy si je kupují. Oproti trhu výrobků a služeb, kde se kupující snaží maximalizovat užitek, zde se snaží firmy maximalizovat zisk.

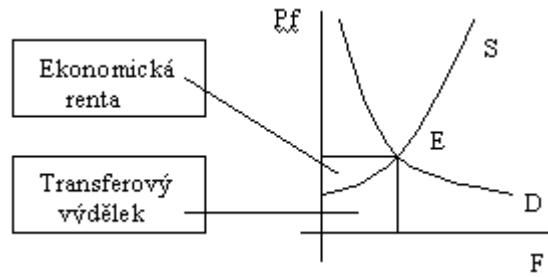
Cena spojená se službou tohoto faktoru, tzn. s jeho pronájmem, se označuje jako **cena výrobního faktoru**. V případě půdy se platí pachtovné a cenou je sazba pozemkové renty, za práci se platí mzda a cenou práce je mzdová sazba, u kapitálu se platí úrok a cenou kapitálu je úroková sazba.

Trh výrobního faktoru

Graf 1.: Poptávka a nabídka na trhu výrobních faktorů (osa x – množství výrobního faktoru, osa y- cena výrobního faktoru)

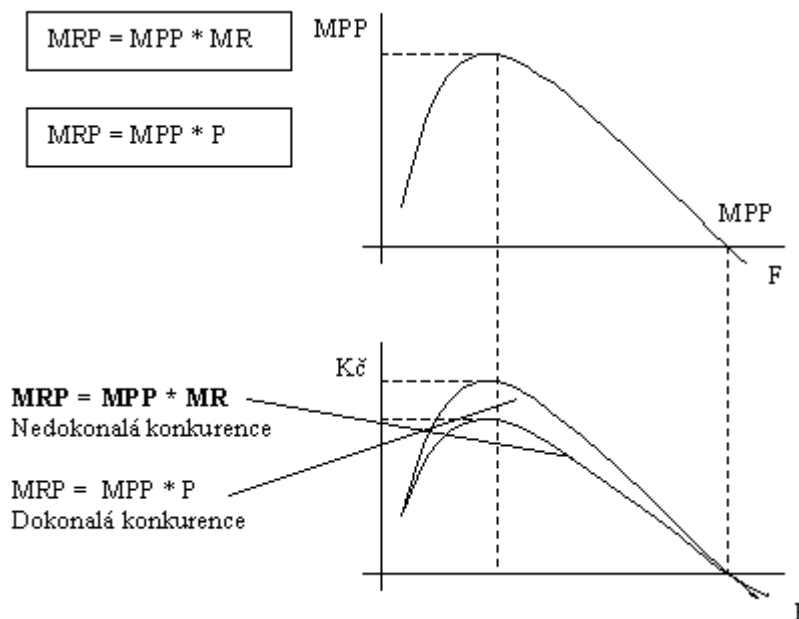
Část celkového výtěžku, kterou by daný faktor mohl získat při svém alternativním využití označujeme jako **transferový výtěžek** a část celkového výtěžku převyšující transferový výtěžek se nazývá **ekonomická renta**.

Graf 2.: Alternativní využití výrobního faktoru (osa x –množství výrobního faktoru, osa y- cena výrobního faktoru)

Poptávka po výrobním faktoru je odvozená od poptávky po finálním statku, na který byl daný faktor použit, a to proto, že zájem o výrobní faktory závisí na zájmu spotřebitelů o finální statek vyrobený danými faktory. Protože se firmy snaží maximalizovat zisk, budou poptávat jen takové množství faktorů, které jim zajistí zisk. Poptávka tedy závisí na výši výnosu z výrobního faktoru a výši nákladů na daný faktor a je určena příjmem z mezního produktu (MRP). Křivka MRP je současně křivkou poptávky po výrobním faktoru.

Příjem z mezního produktu (MRP) je dodatečným příjmem, který firma získá, jestliže zaměstná dodatečnou jednotku výrobního faktoru, přičemž ostatní faktory zůstávají konstantní. Je určen jako mezní fyzický produkt (MPP) vstupu vynásobený mezním příjmem (MR) získaným prodejem dodatečné jednotky vstupu. V podmínkách dokonalé konkurence je mezní příjem shodný s cenou (P) na trhu.

Graf 3.: Mezní příjem z produktu (osa x –množství výrobního faktoru, osa y- mezní příjem z produktu)

Ceny jednotlivých výrobních faktorů se formálně rozdělují na:

- **pozemkovou rentu**, která je cenou výrobního faktoru **půdy**. Je stanovena ve výši, kde se střetnou křivky nabídky a poptávky po půdě. Protože nabídka půdy je fixní, určuje výši převážně poptávka.
- **mzdovou sazbu** označující cenu výrobního faktoru **práce**. Cenu také určuje střet nabídky a poptávky po práci.
- **úrokovou sazbu** určující cenu výrobního faktoru **kapitálu**. Také ona je stanovena na základě střetu nabídky s poptávkou po kapitálu.

2. 2. Pojem důchod a nerovnosti v rozdělování důchodů

Důchod představuje celkové množství peněžních prostředků, které jednotlivce (spotřebitel nebo domácnost) získá za určité časové období. Ekonomická teorie rozděluje celkové důchody na:

- 1) **pracovní důchody (YL)** poskytované příjemcům ve formě mzdy nebo platu, kde:

$$YL = w * L \text{ (} w \text{ - průměrná hodinová mzdová sazba, } L \text{ - počet hodin práce)}$$

- 2) **důchody plynoucí z vlastnictví půdy (YA) a kapitálu (YK)**, které získává vlastník ve formě nájemného, pachtovného, podílu na zisku, úroku či dividendy, kde:

$$YA = I * A \text{ (} I \text{ - průměrná míra výnosu z půdy, } A \text{ - množství půdy ve vlastnictví domácností) a } YK = v * K \text{ (} v \text{ - průměrná míra výnosu z kapitálu, } K \text{ - objem kapitálu ve vlastnictví domácností)}$$

- 3) **důchod ve formě transferové platby (YT)**, který je obvykle poskytován státem ve formě starobního, invalidního důchodu, podpory v nezaměstnanosti apod.)

Celkový důchod Y je pak roven:

$$Y = YL + YA + YK + YT, \text{ tedy } Y = w * L + I * A + v * K + YT$$

Rozdělování důchodů mezi jednotlivce není rovnoměrné a projevem nerovnoměrného rozdělení důchodů je ekonomická stratifikace společnosti. Zdrojů nerovností v důchodech je více. Rozdělováním důchodů a bohatství ve společnosti se zabývá teorie rozdělování, která představuje vyústěním teorie formování cen na trzích výrobních faktorů. Ceny výrobních faktorů určují výši důchodu jednotlivých domácností a ceny výrobních faktorů jsou odvozeny od velikosti mezních fyzických produktů výrobních faktorů. Rozdělení důchodů

domácnostem tedy odpovídá poměru mezních produktivit práce, půdy a kapitálu v měřítku celé společnosti.

Prvotní rozdělení důchodů probíhá na základě tržního mechanismu. Pro prvotní rozdělování důchodů ve společnosti jsou určující **ceny výrobních faktorů**, které jsou odvozeny od velikosti mezních fyzických produktů jednotlivých výrobních faktorů. Rozdělení důchodů domácnostem tedy odpovídá poměru mezních produktivit práce, půdy a kapitálu v měřítku celé společnosti.

Konečné rozdělení důchodů je výsledkem přerozdělení důchodů mezi jednotlivé domácnosti. Přerozdělení obvykle zajišťuje stát formou transferových plateb domácnostem s nízkými důchody. Zdroje na vyplacení transferových plateb stát získává pomocí daní od domácností.

Optimální míra rovnoměrnosti rozdělování důchodů, resp. míra přerozdělování důchodů není jednoznačně daná. Přílišná polarizace příjmů vede k negativním jevům (migrace a vylidňování určitých regionů, stávky, politická nestabilita, posilování extremistických skupin, pasivita v zaměstnání a nezájem o věci veřejné apod.). Naopak přílišné rovnostářství vede ke ztrátě motivace k činnosti jednotlivce i celé společnosti.

Důsledky přerozdělování:

- a) vysoká míra přerozdělování (obecně vysoké daňové zatížení vede ke snížení sklonu k úsporám a ke zvýšení sklonu ke spotřebě),
- b) přerozdělování může vést k růstu konkurence na trhu práce např. v důsledku rekvalifikací,
- c) přerozdělování často oslabuje podněty k práci a podnikání (domácnosti volí raději transfery než práci),
- d) přerozdělování umožňuje jedincům neklesnout pod hranici chudoby a zajišťuje tak sociální smír celé společnosti,
- e) administrativní náklady na přerozdělování snižují velikost disponibilního důchodu.

2. 3. Měření nerovností důchodů ve velikostech důchodů

Zdrojem nerovnosti v důchodech mezi jednotlivými domácnostmi jsou primárně nerovnosti ve vlastnictví výrobních faktorů. Existují dvě základní nerovnosti: nerovnost v

pracovních důchodech a nerovnost ve vlastnických důchodech.

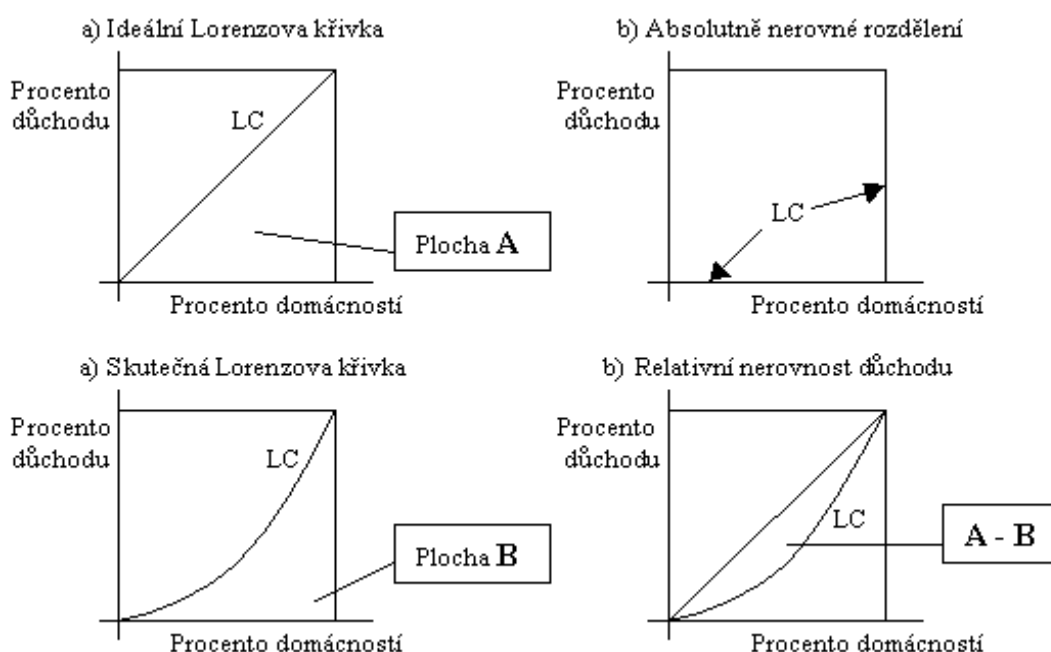
Nerovnost v pracovních důchodech ovlivňují zejména rozdíly ve fyzických a duševních schopnostech a dovednostech lidí, rozdíly ve vynaloženém úsilí člověka (intenzita práce), rozdíly v délce přípravy na práci, rozdíly ve vzdělání, ale také pracovní diskriminace.

Nerovnost ve vlastnických důchodech je založena zejména na rozdílném množství kapitálu a půdy ve vlastnictví domácností. Majetek domácnosti získávají dědictvím, úsporami z pracovních a nepracovních důchodů a podnikáním (ochotou podstupovat riziko).

K měření nerovnosti v důchodech se používá tzv. **Lorenzova křivka**, resp. **Lorenzův graf** a důchodový **Giniho koeficient**.

Lorenzova křivka (LC) přiřazuje poměrně rozděleným skupinám obyvatelstva (domácností) poměrná rozdělení důchodů mezi ně.

Lorenzův graf vyjadřuje vztah mezi absolutní rovností (všechny domácnosti dostávají stejný důchod) a absolutní nerovností (jedna domácnost dostává všechnen důchod) a skutečnou nerovností (kterou vyjadřuje skutečná Lorenzova křivka vycházející ze statistik). Pro měření míry nerovnosti v důchodech se používá srovnání skutečné a ideální Lorenzovy křivky, tedy vyjádření odchylky od absolutní rovnosti (v Grafu 4. plocha A - B).

Graf 4.: Lorenzova křivka

Giniho koeficient poměřuje skutečnou Lorenzovu křivku s křivkou ideální. Poměřuje totiž rozdíl mezi plochou pod ideální Lorenzovou křivkou (plocha A) a plochou pod skutečnou Lorenzovou křivkou (plocha B) s plochou pod ideální křivkou. Giniho koeficient může mít hodnotu od 0 do 1. Čím se hodnota blíží k 0 tím se rozdělení blíží absolutně rovnostářskému, a když se blíží k 1 tak se blíží k absolutní nerovnosti. Giniho koeficient vyjadřuje následující vztah:

$$G = (A - B) / A$$

Nerovnosti v pracovních důchodech jsou realitou a při jejich zkoumání nás zajímají především příčiny těchto rozdílů:

- rozdíly ve vzdělání (kvalifikaci), resp. v přípravě na funkci,
- rozdíly ve schopnostech a dovednostech jednotlivců,
- charakter práce, kdy fyzicky náročná práce či práce nebezpečná je zvýhodněna,
- věk pracovníka,
- rozdíly v příjmech jsou důsledkem diskriminace,⁴¹
- místo výkonu práce. Výdělky za stejnou práci jsou na různých místech téhož státu různé,
- odvětví národního hospodářství, (bankovníctví, školství).

2.4. Ekonomická teorie a nerovnosti v důchodech

Ekonomická teorie zaujímá k nerovnostem v příjmech spíše zdrženlivé postoje. Dva protichůdné názory představují američtí ekonomové Karl Polanyi a Artur M. Okun.

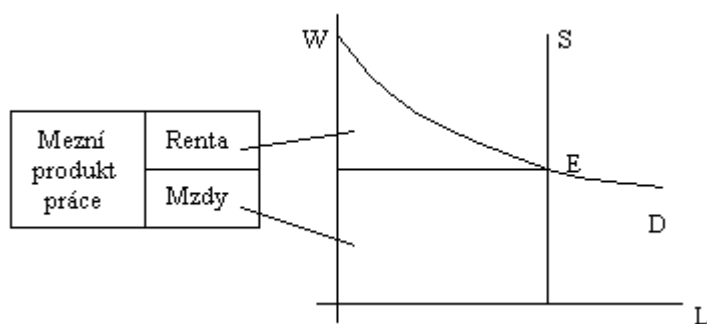
Karl Polanyi (1886 - 1964) uvádí, že lidská práce je především společenskou činností a peněžní odměna je jen jednou z několika možných kompenzací. Z toho lze vyvodit, že někteří lidé preferují příjemné pracovní prostředí před vyšším platem, který je často spjat s rivalitou, řevnivostí, závistí, skrytými i otevřenými útoky, dravostí apod. Domníval se však, že těch lidí, kteří by odmítli lépe placené vyšší místo je málo. Důvody, které bylo možno vysledovat byly tyto:

- strach (riziko) z funkce,
- neochota pracovat pod svým spolužákem a kamarádem,
- spokojenost se stávající funkcí - samostatný odborný pracovník.

Artur M. Okun (1928 - 1980) říká, že čím vyšší je případná nerovnost v příjmech, tím vyšší je výkonnost jednotlivých pracovníků. Tato teorie však nebyla empiricky

dokázána ani v USA, ani v ČR.

Další americký ekonom, neoklasik **J.B. Clark** obohatil ekonomickou teorii o dílo **Teorie rozdělování na bázi teorie mezní produktivity**, podle níž každý výrobní faktor dostává odměnu podle svého mezního produktu. Protože poptávkové křivky výrobních faktorů jsou určeny dodatečným výstupem produkovaným dalšími jednotkami daného faktoru tj. mezními produkty, je oblast na grafu pod poptávkou rozdělena na dvě oblasti: např. na mzdy a renty (v případě, že půda je konstantní a mění se množství práce). Tím se mezi všechny výrobní faktory rozdělí přesně 100 % výstupu. Renta (trojúhelník pod křivkou poptávky) - je souhrn jednotlivých dílčích přebytků mezního fyzického produktu, který vytvořil první až předposlední výrobní faktor.

Graf 5.: Mezní produkt práce (osa x –množství výrobního faktoru kapitálu, osa y- množství výrobního faktoru - práce)

3. Vymezení regionů

3.1. Postavení ČR v Evropě

Česká republika patří v Evropě ke středně velkým zemím a zaujímá v ní geograficky, ekonomicky i politicky významnou polohu. Její průmysl, doprava a osídlení má bezprostřední význam pro hospodářské propojení států střední Evropy a jejich konkurenceschopnost, pro rozvoj průmyslu i inovací. ČR prošla pro roce 1989 velmi významnými politickými, ekonomickými a sociálními změnami a v roce 2004 se stala členem Evropské unie.

Zapojení ČR do evropského prostoru zrychlilo její ekonomický růst. Česká republika konverguje směrem k vyspělejším zemím světa, avšak stále se potýká s řadou vážných problémů, které dlouhodobě ohrožují její konkurenceschopnost a sociální soudržnost i plné využití jejího lidského a hospodářského potenciálu.

Česká republika se řadí do skupiny zemí EU s nižší ekonomickou výkonností, měřeno pomocí ukazatele HDP/osobu v paritě kupní síly. Tento ukazatel se však postupně zvyšuje. Česká ekonomika je ekonomikou s vysokou mírou otevřenosti a je charakterizována výraznou orientací zahraničního obchodu na členské země EU.

Silný příliv přímých zahraničních investic do ČR za posledních sedm let podstatně změnil charakter české ekonomiky a zvýšil její konkurenceschopnost. Budoucí ohrožení spočívá v tom, že nízkonákladová strategie některých zahraničních investorů může vést k jejich odchodu z ČR, což by přineslo vážné důsledky. Pro udržitelnost růstu je nutné zaměřit se na posilování konkurenceschopnosti a jejich zdrojů.

Mezi pozitivní faktory se silným vlivem na dynamiku české ekonomiky pravděpodobně patří, příp. budou patřit zejména:

- **využití prostředků z evropských fondů**, dopady modernizace infrastruktury, rozvoj znalostí a dovedností české populace, zvýšení její zaměstnatelnosti a počtu aktivních let, zefektivnění institucionální struktury a modernizace veřejné správy i správy podniků,

- **přijetí eura**, což sice v krátkodobém horizontu může vyvolat některé problémy, ale dlouhodobě vytvoří podmínky pro prohloubení a završení ekonomické integrace ČR do eurozóny a intenzifikaci vzájemné kooperace ekonomických subjektů, odstraní náklady na měnovou konverzi a umožní.

- bezproblémové přenášení cenových informací; přijetí eura posílí fiskální a nominální měnovou disciplínu,

- doposud **nižší cenová hladina** a nižší personální náklady ve srovnání s vyspělými zeměmi EU, avšak tato výhoda se ekonomickým růstem, nárůstem bohatství a prosperity a postupující liberalizací trhu neustále snižuje a musí být nahrazována kultivací faktorů ovlivňujících dlouhodobou konkurenceschopnost.

Mezi stále přetrvávající negativní faktory ovlivňující dynamiku české ekonomiky patří především:

- **špatná vymahatelnost práva** a nedostatečně rozvinuté institucionální struktury podporující moderní podnikání v globálním kontextu,

- nedostatečný soulad mezi potřebami zaměstnavatelů a kvalifikací pracovní síly i nabídkou vzdělávacích institucí,

- nedostatečně rozvinuté inovační procesy ovlivňující konkurenceschopnost podniků,

- málo efektivní veřejná správa,

- regionální disparity a postupné zhoršování rozvojového potenciálu některých regionů,

- nedostatečné vybavení dopravními a dalšími infrastrukturními sítěmi,

- nedostatečné využívání alternativních finančních zdrojů ve fázích zakládání a nastartování firemních aktivit.

Zásadním problémem, který silně ovlivní budoucí vývoj ČR je dlouhodobá udržitelnost veřejných financí. Pro rozvoj regionů je nutná zejména schopnost spolufinancovat z veřejných rozpočtů národní rozvojové programy.

3.2. Vymezení zkoumaných veličin

Hrubý domácí produkt:

a) celková produkce (zboží a služeb) rezidentských výrobců (výrobců na území ČR) v kupních cenách po odpočtu jejich mezispotřeby (co na svou výrobu spotřebovali) s připočtením dovozních daní,

b) **souhrn konečné spotřeby** (domácností, vlády a neziskových organizací sloužících domácnostem), **hrubé tvorby kapitálu** (fixního kapitálu a salda zásob) a **salda zahraničního obchodu** (rozdíl vývoz a dovozu zboží a služeb),

c) **důchodové složky**: náhrady zaměstnancům (mzdy, platy a sociální příspěvky zaměstnavatelů) + daně z výroby a dovozu + dotace na výrobu + zisk + tzv. smíšený důchod (pracovní odměna a zisk v sektoru domácností). Sektor domácností zahrnuje jednotlivce a

skupiny jednotlivců a drobné podnikatele jako řemeslníky, samostatně hospodařící rolníky, soukromé lékaře, advokáty apod. Z hlediska tvorby HDP produkuje sektor domácností tržní výrobky a služby.

Čistý disponibilní důchod domácností:

Představuje částku, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu a na úspory finančních aktiv a na akumulaci hmotných i nehmotných aktiv.

Míra ekonomické aktivity:

Je tvořena podíeml pracovních sil (zaměstnaných a nezaměstnaných) na obyvatelstvu starším 15 let.

Zaměstnaní:

Představují souhrn zaměstnanců, zaměstnavatelů a osob pracujících na vlastní účet. Podle mezinárodní definice se do zaměstnanců počítají osoby, které vykonávaly v době šetření (týdnu) o nich nějakou i příležitostnou práci za nějakou odměnu (větší než za 1 hodinu práce týdně).

Nezaměstnaní:

- a) buď uchazeči o práci registrovaní na úřadech práce,
- b) nebo nezaměstnaní podle mezinárodní definice, tj. ti, kteří nebyli zaměstnaní (viz výše), aktivně hledají práci a mohou do ní nejpozději do 14 dnů nastoupit.

3.3. Vymezení a charakteristika zkoumaných regionů

Od roku 2000 se ČR člení na 14 samosprávných krajů (tzv. NUTS3). Pro statistické účely jsou některé kraje sdruženy do oblastí (NUTS2), které mají mít srovnatelný počet obyvatel, aby mohly být partnery Evropské unie při financování regionálních projektů. Plzeňský a Jihočeský kraj jsou tak sdruženy do oblasti Jihozápad, Karlovarský a Ústecký do oblasti Severozápad, Liberecký, Královéhradecký a Pardubický do oblasti Severovýchod, Vysočina a Jihomoravský do oblasti Jihovýchod, Olomoucký a Zlínský do oblasti Střední Morava. Oblasti Praha, Střední Čechy a Moravskoslezsko jsou tvořené jediným krajem.

Následující tabulky shrnují úroveň vybraných makroekonomických ukazatelů v letech 1995 a 2005 a vyplývají z nich změny, ke kterým v uvedeném období došlo.

Ukazatel / rok	1995		2005	
	Minimum	Maximum	Minimum	Maximum
HDP/obyvatel (v Kč)	119.989	242.161	225.410	609.925
Kraj	Olomoucký	Praha	Karlovarský	Praha
Absolutní rozdíl (v Kč)	122.172		384.515	
Průměrná mzda (v Kč)	5.743	10.520	16.002	23.933
Kraj	Středočeský	Praha	Karlovarský	Praha
Absolutní rozdíl (v Kč)	4.777		7.931	
Míra nezaměstnanosti (v %)	0,29 %	5,79 %	3,25 %	15,41 %
Kraj	Praha	Ústecký	Praha	Ústecký

Tabulka 1.: Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v letech 1995 - 2005

Z tabulky 1. vyplývá následující:

- absolutní rozdíl v ukazateli **HDP na obyvatele** se mezi jednotlivými kraji se v uvedeném období prohloubil, z hodnoty 122.712,- Kč na obyvatele v roce 1995 na 384.515,- Kč na obyvatele v roce 2005.

- absolutní rozdíl mezi krajem s nejvyšší a nejnižší **průměrnou mzdou** se v uvedeném období také zvýšil, v roce 1995 činil absolutní rozdíl mezi kraji s nejvyšší a nejnižší průměrnou mzdou 4.777,- Kč, v roce 2005 již 7.931,- Kč.

Z ukazatelů HDP na obyvatele i ukazatele průměrné mzdy vyplývá, že vývoj v Karlovarském kraji vykazuje nejpomalejší dynamiku v rámci celé České republiky.

V ukazateli nezaměstnanosti došlo též k významnému zvětšení absolutního rozdílu mezi krajem s nejvyšší a nejnižší nezaměstnaností. Jak v roce 1995 tak v roce 2005 byl krajem s nejvyšší mírou nezaměstnanosti kraj Ústecký.

Analýza příčin a důsledků zde uvedeného vývoje je předmětem následujících kapitol práce.

Změny v pořadí hodnot **HDP na obyvatele a průměrné měsíční mzdy** v průběhu let 1995 a 2005 zobrazují následující tabulky:

Kraj	1995		2005		Změna 2005/1995
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí	+ %
Praha	242.161	1.	609.925	1.	152 %
ČR	142.086		289.751		104 %
Plzeňský kraj	137.183	2.	278.326	2.	103 %
Jihomoravský kraj	136.820	3.	267.463	4.	96 %
Ústecký kraj	134.597	4.	235.260	10.	75 %
Královehradecký kraj	134.420	5.	259.348	5.	93 %
Jihočeský kraj	133.015	6.	285.256	6.	114 %
Karlovarský kraj	132.660	7.	225.410	14.	70 %
Liberecký kraj	128.721	8.	232.303	12.	80 %
Pardubický kraj	127.497	9.	239.415	8.	88 %
Zlínský kraj	127.500	10.	232.558	11.	82 %
Kraj Vysočina	126.461	11.	244.510	7.	93 %
Moravskoslezský kraj	123.426	12.	237.244	9.	92 %
Středočeský kraj	122.632	13.	267.816	3.	118 %
Olomoucký	119.089	14.	226.617	13.	90 %

Tabulka 2.: Vývoj HDP na obyvatele v letech 1995 a 2005

Kraj	1995		2005		Změna 2005/1995
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí	+ %
Praha	10.520	1.	23.933	1.	128 %
ČR	8.307		19.030		129 %
Moravskoslezský kraj	8.357	2.	17.618	4.	111 %
Ústecký kraj	8.112	3.	17.094	5.	111 %
Plzeňský kraj	8.020	4.	17.627	3.	120 %
Karlovarský kraj	7.838	5.	16.002	14.	104 %
Jihomoravský kraj	7.730	6.	16.984	7.	120 %
Jihočeský kraj	7.717	7.	16.632	8.	116 %
Zlínský kraj	7.603	8.	16.420	9.	116 %
Liberecký kraj	7.561	9.	17.008	6.	125 %
Královehradecký kraj	7.480	10.	16.371	10.	119 %
Pardubický kraj	7.349	11.	16.357	11.	123 %
Olomoucký kraj	7.323	12.	16.193	13	121 %
Kraj Vysočina	7.270	13.	16.294	12.	124 %
Středočeský	5.743	14.	18.634	2.	224 %

Tabulka 3.: Vývoj průměrných mezd v letech 1995 a 2005

Z tabulky 2. vyplývá, že nejvyšší dynamiku růstu HDP na obyvatele v běžných cenách dosáhl **Kraj Praha (+152 %)**. Vyššího než průměrného růstu celé ČR (+104 %) dosáhly ještě v uvedeném období kraje Středočeský (+118 %) a Jihočeský (+114 %).

Naopak mezi kraje s nejnižší dynamikou růstu se zařadily: kraj Karlovarský (+70 %) a kraj Ústecký (+75 %).

Uvedenému vývoji odpovídá i změna v pořadí krajů, kde došlo k největšímu zlepšení u kraje Středočeského – z 13. místa v roce 1995 na 3. místo v roce 2005, tj. pozitivní posun o 10 míst.

Naopak nejvíce si pohoršily kraje Karlovarský z místa 7. v roce 1995 na poslední 14. místo v roce 2005, tj. negativní posun o 7 míst a kraj Ústecký z místa 4., které mu náleželo v roce 1995 na místo 10. v roce 2005, tj. negativní posun o 6 míst.

Z uvedených dat lze vyvodit, že v období let 1995-2005 došlo k významnému zvětšení rozdílů v HDP na obyvatele mezi jednotlivými regiony. Pouze 3 kraje vykázaly hodnoty růstu této veličiny vyšší než průměrné, ostatních 11 krajů za průměrným vývojem zaostalo.

Z následující tabulky 3. můžeme zjistit, že v ukazateli průměrné mzdy vykazuje nejvyšší dynamiku růstu **Kraj Středočeský (+224 %)**, ovšem tento výsledek je daný významně nízkou srovnávací základnou roku 1995. Průměrného růstu celé ČR (+129 %) dosáhl ještě kraj Praha (+128 %)

Mezi kraje s nejnižší dynamikou růstu se zařadily: kraj Karlovarský (+104 %) a kraje Ústecký a Moravskoslezský se stejným růstem průměrné mzdy (+111 %).

Ve změně v pořadí krajů, kde došlo i v průměrné mzdě k největšímu zlepšení u kraje Středočeského – z posledního 14. místa v roce 1995 na 2. místo v roce 2005, tj. pozitivní posun o 12 míst.

Naopak nejvíce si pohoršily kraje Karlovarský z 5. místa v roce 1995 na poslední 14. místo v roce 2005, tj. negativní posun o 9 míst a kraj Ústecký z místa 4..

Vývoj a zhodnocení postavení jednotlivých regionů z hlediska průměrné mzdy je značně ovlivněno mimořádným vývojem ve Středočeském kraji. Přesto můžeme konstatovat, že v období let 1995-2005 došlo k významnému zvětšení rozdílů v průměrné mzdě mezi jednotlivými regiony.

Jaké důsledky a vlivy mají rostoucí disproporce v důchodech na vývoj regionů se snažím analyzovat v následujících částech diplomové práce.

3.3. Ekonomika krajů ČR v roce 2005

3.3.1. HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Praha je obcí a vyšším územně samosprávným celkem. Z hrubého domácího produktu za ČR připadá na Prahu téměř čtvrtina, přesně 23,4 %. HDP na 1 obyvatele (v roce 2005 dosáhl 583 tisíc, v roce 2004 547 tisíc). V obou uvedených letech činil dvojnásobek, než je celostátní průměr. Za posledních pět let vzrostl hrubý domácí produkt v běžných cenách o 39 %, oproti roku 1995 byl HDP ve stálých cenách vyšší o 43 %. V Praze bylo začátkem roku 2005 registrováno 417 tisíc ekonomických subjektů, tj. právnických a fyzických osob. Ekonomickou aktivitu vykazuje 232 tisíc jednotek, z toho 150 tisíc soukromých podnikatelů- živnostníků, 51,3 tis. obchodních společností, 3 622 družstev a 123 státních podniků. Na 1 ekonomický subjekt z uvedených 417 tisíc připadá 3,6 obyvatele. Koncem roku 2005 bylo zaregistrováno celkem 426 tisíc ekonomických subjektů. Z více než 1 177 tis. obyvatel koncem roku 2005 bylo 349 tisíc ekonomicky aktivních, tj. zaměstnaných a nezaměstnaných. Z obyvatelstva staršího 15 let je to 62,3 %, což je druhá (po Karlovarském kraji) nejvyšší míra ekonomické aktivity v republice (průměr za celou republiku činí 59,2 %). Počet pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelů činil 125 tisíc, tj. ze všech zaměstnaných 20,3 %. Hlavní ekonomickou devizou Prahy je soustředěné řízení společností a hospodářství. V Praze se soustředila značná část výzkumu a vývoje. Ze 60 tisíc osob zaměstnaných ve vědě a výzkumu v ČR pracuje v Praze téměř 25 tisíc osob. Koncentrace vysokých škol a nejkvalitnějších zdravotnických služeb ve fakultních nemocnicích jsou dalším znakem hlavního města. Historické jádro v Praze patří k největší přitažlivosti v turistickém ruchu. V ubytovacích zařízeních Prahy přenocuje 57 % cizinců navštěvujících ČR. Největšími zaměstnavateli jsou centrální orgány veřejné správy vzhledem k sídlu organizace v Praze, z nich čtyři mají nad 10 tisíc zaměstnanců, a to Ministerstvo financí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Vězeňská služba ČR. I další ministerstva a ústřední orgány zaměstnávají většinou více než 1 000 osob. Ve veřejné správě a obraně je v Praze zaměstnáno 53 tisíc osob, což je 15,7 % všech zaměstnanců celé veřejné správy v ČR. .

Podobně je do Prahy koncentrována doprava, když organizace České dráhy v Praze má více než 10 tis. zaměstnanců. Nad 10 tis. zaměstnanců má i Dopravní podnik hl. m. Prahy. Česká pošta, s. p., je další velkou organizací s více než 10 tisíci zaměstnanci. Mezi organizace nad 10 tisíc pracujících patří ještě Česká spořitelna a nad 5 tisíc zaměstnanců má

Československá obchodní banka. Organizací nad 1 000 zaměstnanců je celá řada, patří mezi ně fakultní nemocnice, Karlova univerzita, České vysoké učení technické, Česká pojišťovna, některé supermarkety a další.

Podle podílu na hrubé přidané hodnotě jsou se 23 % největším odvětvím komerční služby, zahrnující oblast nemovitostí a pronájmů a podnikatelskou činnost. Dále následuje obchod se 17 %, doprava a spoje se 13 %, zpracovatelský průmysl s 9 %, peněžnictví a pojišťovnictví s 8 %, veřejná administrativa se 7 %, stavebnictví se 6 % a se 3 % pohostinství a ubytování, stejně jako školství a zdravotnictví.

Restrukturalizace v devadesátých letech znamenala jen přesuny v zaměstnanosti, sociálně se neprojevila. Současná ekonomická struktura vytvořila ve 4. čtvrtletí 2005 pracovní místa pro 93 tis. osob v oblastech nemovitostí, pronájmu a podnikatelské činnosti, pro 59 tisíc ve stavebnictví. Po 53 až 57 tisících je zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu, v dopravě a spojích a ve veřejné správě vč. obrany. Mezi 46 až 48 tisíci pracovních míst je ve školství, dále ve zdravotnictví a ostatních veřejných, sociálních a osobních službách. Více než 27 tisíc pracovních míst je v peněžnictví a pojišťovnictví.

Charakteristickým rysem pražské ekonomiky je mimořádně vysoký podíl služeb. Na hrubé přidané hodnotě se podílí 82 %, celostátně je to 58,7 %. Registrovaných nezaměstnaných ke konci roku 2005 bylo 24,6 tisíce, míra nezaměstnanosti 3,2 % je nejnižší v republice a nabídka pracovních sil je pod potřebami pražského trhu práce.

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele dosáhl v roce 2004 207 tis. Kč. Počítáno z běžných cen se od roku 2000 do r. 2004 zvýšil o 31 %. Reálně o 19 %, v průměru ročně o 4,3 %. Průměrná měsíční mzda v roce 2005 dosáhla 23,9 tis. Kč, je nejvyšší v ČR a je o 26 % vyšší než celostátní průměr.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	1 177	11,4
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	6851	23,4
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	584	204 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	2423	17,4
Na 1 obyv.	v tis. Kč	207	153 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	62,3	12,9 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	3,2	4,8 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	23,9	125,8 ¹⁾

Tabulka 4.: Vybrané makroekonomické ukazatele kraje Praha v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.2. STŘEDOČESKÝ KRAJ

Kraj je administrativně rozdělen do 26 územně samosprávných celků. Plochou 1 101 km² je kraj největší v republice. Na celkové výměře státu se podílí 14 %, na zemědělské půdě státu 15,7 %, na orné půdě 22 %. V kraji se vyteží 10,5 % dřeva z celé ČR. Podíl průmyslových podniků kraje na celostátních tržbách za průmyslové výrobky a služby činí 12,7 %.

Hrubý domácí produkt dosahuje 10,4 % z republikového úhrnu, což znamená 2. místo za Prahou. V roce 2005 podle odhadu HDP na 1 obyvatele dosáhl 269 tisíc Kč, to je třetí nejvyšší úroveň v republice. V poměru k celostátnímu průměru byl o 7,4 % nižší.

V kraji bylo začátkem r. 2005 registrováno 263 tisíc ekonomických subjektů. Z nich 146 tisíc vykazuje ekonomickou aktivitu. Počet ekonomicky aktivních obyvatel (zaměstnaných a nezaměstnaných) ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 584 tisíc a z obyvatelstva staršího 15 let činil 60 %. Podíl pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelů z počtu zaměstnaných činil 17 %. V průmyslu pracovalo 158 tisíc osob, v zemědělství a lesnictví 22 tis. osob, ve stavebnictví 55 tisíc. V obchodu, ubytování a stravování našlo práci 90 tisíc, v dopravě a spojích 53 tisíc, ve veřejné správě 40 tisíc, ve školství 30 a ve zdravotnictví 35 tisíc osob, v komerčních službách 30 tisíc a v peněžnictví a pojišťovnictví 12 tisíc.

Restrukturalizace se dotkla mimořádně okresu Kladno, kde zmizela těžba černého uhlí a téměř hutní výroba.

Největším zaměstnavatelem v kraji je Škoda Auto Mladá Boleslav s více než 10 tis. pracujících a TPCA Kolín.

Více než 2 500 zaměstnanců pracuje ve výrobě el. strojů a zařízení ve společnosti Delphi Packard Electric ČR v Bakově nad Jizerou, nad 1 500 zaměstnanců mají v ČKD v Kutné Hoře, maloobchod Penny Market Jirny, maloobchod Plus-Discount v Radonicích, Sklárný Kavalier v Sázavě a výroba měřicích a kontrolních přístrojů VDO ČR v Brandýse nad Labem. K 10 největším podnikům bude v nejbližší době patřit i výroba automobilů. Na ekonomice kraje se nejvíce podílí průmysl s 38 % z hrubé přidané hodnoty. V pořadí za Libereckým krajem, Vysočinou a Zlínským krajem středočeský průmysl vytváří téměř dvě pětiny hrubé přidané hodnoty. Dalšími odvětvími co do podílu na hrubé přidané hodnotě je obchod s 12,6 %, doprava a spoje 12,4 %, komerční služby (nemovitosti, pronájem, podnikatelská činnost) s 11,2 %, stavebnictví s 6,1 %.

Veřejná administrativa se 4,8 % a zemědělství se 4,2 % se řadí na další místa. Školství a zdravotnictví mají o něco větší podíl než 3 % na každé z nich. Typickým znakem

středočeské ekonomiky je relativně malý podíl služeb z celkové přidané hodnoty, jen 51,7 %.

Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele, zahrnující prostředky na konečnou spotřebu domácností a úspory, v roce 2004 činil 137 tis. Kč. Jeho výše zařadila kraj na 2. pořadí v republice za Prahu a byl to jediný z regionů mimo Prahu, který překročil celostátní průměr.

Průměrná měsíční mzda v kraji dosáhla v roce 2005 18 626 Kč a je co do výše na 2. místě v pořadí krajů a o 2,1 % nižší než celostátní průměr.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	1 150	11,2
HDP v běžných cenách	v mld. Kč	3091	10,5
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	269	93,9 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	1563	11,2
Na 1 obyv.	v tis. Kč	137	100,6 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	60,0	11,6 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	6,3	8,0 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	18,6	97,9 ¹⁾

Tabulka 5.: Vybrané makroekonomické ukazatele Středočeského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.3. JIHOČESKÝ KRAJ

Administrativně je kraj rozdělen do 17 územně samosprávných celků . S plochou 10 056 km² se kraj na celkové výměře ČR podílí 12,75 %. Plocha zemědělské půdy tvoří 49 % výměry kraje, plocha lesů 37 %. Kraj má nejvíce lesů v republice. Vodní plochy především na Třeboňsku s výměrou 44 tis. ha tvoří více než čtvrtinu všech vodních ploch v republice. Životní prostředí, přirozené podmínky organismu vč. člověka, patří k nejpříznivějším v ČR.

Hrubý domácí produkt dosahuje 5,4 % z celkového HDP v republice, což znamená 6. místo mezi čtrnácti kraji. Na 1 obyvatele činil v roce 2004 HDP 241 tis. Kč (v běžných cenách), v roce 2005 podle odhadu 256 tis. Kč, tzn. rovněž 6. místo v republice. V poměru k celostátnímu průměru dosahoval 89 %.

V kraji bylo začátkem roku 2005 registrováno 143 tisíc právnických a fyzických osob, tj. Ekonomických subjektů. Ekonomickou aktivitu vykazuje 79 tis. jednotek, z toho soukromých podnikatelů-živnostníků je 58 tisíc, samostatně hospodařících rolníků 4,7 tisíce a ostatních soukromých podnikatelů 4,2 tisíce. Obchodních společností bylo 7,9 tisíce, družstev 556 a státních podniků 25. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadá v kraji 4,4 obyvatele.

Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 319 tisíc, podíl obyvatelstva staršího 15 let činil 59,7 %. Podíl pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelů z celkového počtu pracujících činil 16,5 %.

Největším zaměstnavatelem v kraji jsou Nemocnice České Budějovice s více než 2 500 pracujících. Více než 1 500 zaměstnanců má potravinářský podnik Madeta, a. s., produkce dílů a příslušenství pro motorová vozidla Robert Bosch, s. r. o., vydavatelská činnost Vltava-Labe-Press, a. s. Nad 1 000 zaměstnanců má výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla ČZ Strakonice, a. s., výroba a rozvod elektřiny Jihočeská energetika a. s., textilní výroba Jitex Písek, a. s., výroba strojů a zařízení Kovosvit a. s. v Sezimově Ústí, výroba a rozvod vody Vodovody a kanalizace jižní Čechy, a. s., a výroba strojů a zařízení ZVVZ, a. s., Milevsko.

Na ekonomice kraje podle podílu na hodnotě přidané zpracováním se podílí průmysl 33 %, zemědělství a lesnictví 6 %, stavebnictví 8 %. Charakteristickým znakem jihočeské ekonomiky je relativně malý podíl služeb. Proti jejich celostátnímu podílu na HDP ve výši 58,7 %, v kraji je to jen 52,6 %. Kraj téměř neměl v roce 1990 těžký průmysl a žádné

supervelké výrobní kapacity. Restrukturalizace proběhla bez drastických dopadů na nezaměstnanost. Ekonomická struktura kraje vytváří pracovní místa především v průmyslu, kde je zaměstnáno 99 tisíc osob, ve stavebnictví 29 tisíc, v zemědělství a lesnictví 19 tisíc. Ve službách je zaměstnáno 157 tisíc osob, z toho v obchodu, pohostinství a ubytování 51 tisíc, ve školství 20 tisíc a ve zdravotnictví a v sociálních službách 20 tisíc. Registrovaných nezaměstnaných na úřadech práce koncem roku 2005 bylo 23,6 tisíce, míra nezaměstnanosti činí 6,6 %, což je čtvrté nejnižší místo v republice. Průmyslová výroba se koncentrovala do okresních měst České Budějovice, Tábor, Písek, Strakonice (a jejich okolí). Průmyslová výroba vzrostla vzhledem na dosahované tržby v podnicích s 20 a více zaměstnanci za posledních pět let zhruba o 30 %. Stavební výroba v kraji svým rozsahem přesahuje částečně potřeby kraje. Proti roku 2000 byla v roce 2005 o 4 % vyšší.

Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele, zahrnující prostředky na konečnou spotřebu domácností a na úspory v roce 2004 dosáhl 130,8 tis. Kč a byl o 3,9 % nižší než celostátní průměr. Průměrná mzda v kraji se dostala na 16,6 tisíce Kč a kraj je na 9. místě v republice.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	627	6,1
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	162,1	5,5
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	258,7	89,0 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	85,4	5,9
Na 1 obyv.	v tis. Kč	136,3	96,1 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	59,7	6,3 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	6,7	4,6 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,6	87,3 ¹⁾

Tabulka 6.: Vybrané makroekonomické ukazatele Jihočeského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.4. PLZEŇSKÝ KRAJ

Administrativně je kraj rozdělen do 15 územně samosprávných celků. Hrubý domácí produkt dosahuje 5,0 % z republikového HDP, což znamená 8. místo co do pořadí krajů. Na 1 obyvatele podle odhadu dosáhl v roce 2005 266 tis. Kč, a tím se kraj řadí na 4. místo v republice. Proti republikovému průměru je HDP na 1 obyvatele o 7,5 % nižší. Tempa růstu HDP (ze stálých cen) byla v kraji v posledních deseti letech nižší než v celostátním průměru. Proti roku 2000 byl HDP v roce 2005 vyšší o 15 %, proti roku 1995 o 20 %.

Začátkem r. 2005 ze 125 tisíc registrovaných právnických a fyzických osob s postavením podnikatele vykazuje ekonomickou aktivitu 67 tisíc ekonomických subjektů. Z nich je 51 tisíc soukromých podnikatelů-živnostníků nebo podnikajících podle jiného než živnostenského zákona, 7,2 tisíce obchodních společností, 268 družstev a 12 státních podniků.

Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 284 tisíc. Míra ekonomické aktivity z obyvatelstva nad 15 let dosáhla 60,5 % a je třetí nejvyšší v ČR. Na celkovém počtu pracujících se podíleli zaměstnavatelé a osoby pracující na svůj účet 14,4 %. Největším zaměstnavatelem je s více než 3 000 zaměstnanci Fakultní nemocnice Plzeň, více než 2 000 zaměstnanců má Prazdroj, více než 1 500 pracovníků má 5 podniků s výrobou elektronického průmyslu Alcoa Fujikura Czech ve Stříbře, DIOSS Nýřany, Panasonic AVC Networks Czech v Plzni, SY Wiring Technologies Czech v Plzni, Vishay Electronic v Přešticích. Rovněž nad 1 500 zaměstnanců je v Západočeské univerzitě v Plzni. Nad 1 000 pracujících mají Plzeňské městské dopravní podniky a Západočeská energetika.

Ekonomickou strukturu zobrazují podíly na hrubé přidané hodnotě. Největší podíl má průmysl se 34,7 %, za ním obchod s 11,6 % a doprava a spoje s 10,8 %, komerční služby s 9,6 %, stavebnictví se 7,3 %, veřejná administrativa se 7,1 %. Zemědělství a lesnictví vytváří 4,4 %, zdravotnictví 4,3 %, školství 4 %, peněžnictví 1,9 %, pohostinství a ubytování 1,5 % a zbývající ostatní veřejné a sociální služby 2,8 %.

Ve 4. čtvrtletí 2005 bylo v kraji 270 tisíc pracujících, z nich 98 tisíc je v průmyslu, 30 tisíc v obchodě, 25 tisíc ve stavebnictví, 18 tisíc ve veřejné správě, 16 tisíc ve zdravotnictví, v zemědělství a lesnictví 16 tisíc, stejně jako v dopravě a spojích. V nemovitostech a v pronájmu a podnikatelské činnosti našlo pracovní umístění 16 tis. osob, ve školství 13 tisíc, ve finančním zprostředkování 5 tisíc a v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách 7 tisíc. Podíl pracujících ve službách je relativně nízký, jen 49,3 % . V

míře registrované nezaměstnanosti ve výši 6,5 % byl kraj ke konci roku 2005 na třetím místě v republice za Prahou a Středočeským krajem. Počet registrovaných uchazečů o práci na úřadech práce dosáhl 20,5 tisíce. Z celkového počtu nezaměstnaných na všech uchazečích o práci v republice se podíleli 4 %.

Průmyslová výroba podle dosažených tržeb za výrobky a služby se za posledních 5 let (2005 proti 2000) zvýšila o 20 %, stavební produkce o 10 %.

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 osobu v r. 2004 činil 132,5 tis. Kč. Byl to čtvrtý nejvyšší důchod na hlavu v republice. V poměru k republikovému průměru důchodů byl o 2,6 % nižší. Tedy za čtyři roky od roku 2000 se zvýšil o 18 % v běžných cenách. Průměrná měsíční nominální mzda dosáhla 17,6 tis. Kč.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	550	5,4
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1461	5,0
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	266	93 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	733	5,2
Na 1 obyv.	v tis. Kč	132	97 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	60,5	5,7 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	6,5	4,0 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	17,6	92,7 ¹⁾

Tabulka 7.: Vybrané makroekonomické ukazatele Plzeňského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.5. KARLOVARSKÝ KRAJ

Administrativně se kraj skládá jen ze 7 územně samosprávných celků. Ekonomiku kraje určují dvě odvětví, povrchová těžba hnědého uhlí v sokolovské pánvi a lázeňství, k přírodním zdrojům patří kaolin a les, vytěží se 5 % republikové těžby dřeva. Tradiční výrobní odvětví – sklo, porcelán, hudební nástroje, textilní výroba, strojírenství a chemický průmysl jsou v menších podnicích a jsou současně stagnujícími a spíše omezovanými produkcemi.

Tvorba hrubého domácího produktu v roce 2005 se podle odhadu podílela na HDP republiky jen 2,4 %. Na 1 obyvatele vytvořený hrubý domácí produkt dosáhl 227 tis. Kč a byl o více než pětinu nižší než je celostátní průměr. Jeho tvorba byla nejnižší ze všech krajů. Ekonomika kraje, měřeno růstem HDP, roste pomaleji než v ostatních krajích republiky. Za posledních pět let (2005 proti 2000) se podle odhadu zvýšila jen o 13 %.

Podnikatelská aktivita je relativně vysoká. Na 1 právnickou a fyzickou osobu, které mají postavení podnikatele, připadalo 4,1 obyvatele kraje. Celkem bylo na začátku roku 2005 v kraji 75,5 tisíce ekonomických subjektů, ekonomickou aktivitu z nich vykazovalo 36,3 tisíce, z toho 27,1 tisíce soukromých podnikatelů, 3,5 tisíce obchodních společností, 71 družstev a 11 státních podniků.

Největším zaměstnavatelem v kraji je společnost Sokolovská uhelná s více než 5 000 pracujícími, dále společnost Karlovarský porcelán zaměstnávající více než 1 500 osob. Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků společnosti WITTE Nejdek zaměstnává více než 1 000 osob. Chemický podnik Eastman Sokolov, výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla GR Electronic v Hranici, Imperial Karlovy Vary, Léčebné lázně Mariánské Lázně, Nemocnice Karlovy Vary a Nemocnice Cheb mají každý více než 500 zaměstnanců.

Ekonomickou strukturu kraje zobrazují podíly na hrubé přidané hodnotě. Minimálně 3 % podílu připadají na vrub lázním, reprezentovaným především lázněmi Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Jáchymov a Kynžvart, známými v ČR, ale i v Evropě.

Odvětví zdravotnictví vytváří v kraji celkem 7,3 %. Zásluhou lázní je relativně vysoký 4% podíl ubytování v pohostinství. Na průmysl připadá 36 % hrubé přidané hodnoty, z toho na uhelný průmysl a elektřinu 10 %, na obchod 10,6 %, na dopravu a spoje 9,8 %, na komerční služby 8,5 %, na stavebnictví 7 %, na veřejnou administrativu 4,8 %, školství 4,2 %, zemědělství 2,4 % a na ostatní veřejné, sociální a ostatní služby 3,7 %.

V kraji ve 4. čtvrtletí 2005 bylo ekonomicky aktivních 164 tisíc osob. Z obyvatelstva nad 15 let věku byla 63,2 % míra ekonomické aktivity nejvyšší ze všech krajů. Na úřadech práce bylo ke konci roku 2005 registrováno 18 tisíc nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti 10,3 % přesahovala celostátní průměr.

V současné době je zaměstnáno 50 tisíc osob v průmyslu, 17 tisíc v obchodě, po 12 tisících ve stavebnictví, ve zdravotnictví a ve veřejné správě, v ubytování a pohostinství 9 tisíc, v dopravě a spojích 9 tisíc, v zemědělství a lesnictví 3 tisíce osob. Ve školství pracuje 7 tisíc osob, v nemovitostech a pronájmu 5,5 tisíce, v peněžnictví 2 tisíce a v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách 6 tisíc osob.

Tržby průmyslové výroby se v r. 2005 proti r. 2000 v běžných cenách zvýšily o 20 %, stavební výroba vzrostla o 10 %.

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele v roce 2004 dosáhl 119 tis. Kč a byl o 13 % nižší než celostátní průměr. Proti roku 2000, tj. za čtyři roky, se zvýšil o 12 %, průměrně ročně o necelá 3 %. Reálný disponibilní důchod se za čtyři roky zvýšil o necelá 2 %. Průměrná mzda v roce 2005 dosáhla 16,0 tis. Kč, byla na 84 % celostátní úrovně.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	305	3,0
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	70	2,4
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	227	79 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	363	2,6
Na 1 obyv.	v tis. Kč	119	87 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	63,2	3,0 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	10,3	3,5 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,0	84,0 ¹⁾

Tabulka 8.: Vybrané makroekonomické ukazatele Karlovarského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.6. ÚSTECKÝ KRAJ

Administrativně se kraj skládá ze 16 územně samosprávných celků. Přes mimořádné zlepšení proti roku 1990 má značná část kraje nejhorší životní prostředí v republice se značně poškozenou přirozenou tváří části krajiny.

Kraj se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu ČR 6,8 % a byl v republice co do objemu na 5. místě. Na 1 obyvatele v roce 2005 dosáhl HDP podle odhadu 240 tis. Kč, byl na 9. místě v republice. Ve srovnání s celostátním průměrem na 1 obyvatele byl o 15 % nižší.

V kraji začátkem roku 2005 bylo registrováno 164 tisíc ekonomických subjektů. Ekonomickou činnost vykazuje jako podnik 81 tisíc jednotek. Z nich 29 tisíc bylo soukromými podnikateli, 3,5 tis. obchodních společností, 71 družstev a 11 státních podniků. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadá 5 obyvatel. Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva (zaměstnaných a nezaměstnaných) ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 422 tisíc. Míra ekonomické aktivity (z obyvatelstva nad 15 let) dosáhla 60,1 a byla vyšší než celostátní průměr 59,6 %. Na celkovém počtu pracujících se podíleli zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet 13,3 %.

Největším zaměstnavatelem v kraji je Mostecká uhelná společnost s více než 4 000 zaměstnanci, Severočeské doly s více než 3 000, Chemopetrol s více než 2 500 a Masarykova nemocnice s více než 2 000 zaměstnanci. Nad 1 500 zaměstnanců má Finanční ředitelství v Ústí, podnik na výrobu dílů a příslušenství pro motorová vozidla Grammer CZ, Nemocnice Most a Severočeské vodovody a kanalizace. Více než 1 000 osob zaměstnává výroba skla Glaverbel a Severočeská energetika.

Odvětovou strukturu kraje zobrazují podíly na hrubé přidané hodnotě: průmysl 42,4 %, z toho 11 % činí energetický průmysl a těžba nerostných surovin (dvaapůlnásobek průměru republiky), zemědělství a lesnictví 1,9 %, stavebnictví 7,7 %, vzdělávání a zdravotnictví 8,1 %, obchod, ubytování a stravování 1,6 %, doprava a spoje 10,9 %, veřejná administrativa 6,8 %, školství 3,9 %, zdravotnictví 4,2 %, nemovitosti, pronájem a podnikatelská činnost 6,9 % a ostatní veřejné a sociální služby 3,4 %.

Restrukturalizace průmyslu po roce 1990 měla těžké důsledky na propad ekonomiky i na sociální oblast, ze kterých kraj dosud nevybředl. Zlepšilo se životní prostředí. Ve 4. čtvrtletí 2005 bylo v kraji 359 tisíc pracujících. Největší počet 91 tisíc pracovních míst je ve zpracovatelském průmyslu, v těžbě uhlí a energetice 23 tisíc, v obchodě 47 tisíc, v dopravě

a spojích 40 tisíc, ve stavebnictví 37 tisíc, ve veřejné správě a povinném sociálním pojištění 22 tisíc, ve zdravotnictví 23 tisíc. V zemědělství a lesnictví pracuje 11 tisíc osob, v ubytování 12 tisíc, ve školství 16 tisíc, v oblasti nemovitostí a pronájmu 14 tisíc, v ostatních veřejných a sociálních službách 16 tisíc a ve finančním zprostředkování 7 tisíc. Podíl zaměstnanosti ve službách je nižší, než je celostátní průměr, nízký je proti státu v zemědělství a lesnictví. Z pracovních sil v kraji je každý šestý nezaměstnaný, míra registrované nezaměstnanosti je od začátku sledování tohoto indikátoru v republice v kraji nejvyšší, koncem roku 2005 činila 15,4 %.

Průmyslová výroba, měřená tržbami za výrobu v posledních pěti letech vzrostla v běžných cenách o 30 %, ve stálých o 15 %. Ve stavebnictví se produkce zvýšila proti roku 2000 o 5 %. Nárůst produkce byl v kraji kryt z převážné míry růstem produktivity práce.

Čistý disponibilní důchod v roce 2004 na 1 obyvatele 115 tis. Kč byl proti průměru na 1 obyvatele v republice o 15 % nižší. V roce 2004 byl proti roku 2000 v běžných cenách o 15,2 % vyšší. Reálný disponibilní důchod vzrostl o 5 %. Průměrná měsíční mzda v roce 2005 dosáhla 17,0 tis. Kč, proti průměru v republice byla o 10 % nižší.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	823	8,0
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1971	6,7
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	240	84 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	953	6,8
Na 1 obyv.	v tis. Kč	115	85 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	60,1	7,5 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	15,4	13,8 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	17,1	89,9 ¹⁾

Tabulka 9.: Vybrané makroekonomické ukazatele Ústeckého kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.7. LIBERECKÝ KRAJ

Administrativně je kraj rozdělen do 10 územně samosprávných celků. Na celostátním hrubém domácím produktu se kraj podílí 3,4 %. V roce 2005 podle odhadu byl hrubý domácí produkt kraje proti roku 2000 ve stálých cenách o 14 % vyšší, a to je hluboko pod celostátně dosaženým růstem. Na 1 obyvatele podle odhadu dosáhl v roce 2005 v běžných cenách 234 tis. Kč a byl o 18 % nižší proti průměru republiky.

Na začátku roku 2005 bylo v kraji registrováno právnických a fyzických osob v postavení podnikatele 108 tisíc ekonomických subjektů. Z nich ekonomickou činnost prokazovala polovina, tj. 54 tisíc. (46 tisíc bylo soukromých podnikatelů, 6 tisíc obchodních společností, 257 družstev a 22 státních podniků). Ze všech 108 tisíc ekonomických subjektů bylo rozděleno 108 do sektoru veřejných podniků, 12,5 tisíce do sektoru soukromých podniků, z nichž byly 4 tisíce pod zahraniční kontrolou, 758 do vládního sektoru, 4,1 tisíce do neziskových organizací a 90 tisíc do sektoru domácností. Na 1 ekonomický subjekt připadají 4 obyvatelé.

Počet ekonomicky aktivních obyvatel činil ve 4. čtvrtletí roku 2005 216 tisíc obyvatel. Ekonomická aktivita z obyvatelstva staršího 15 let byla 59,2 %, tedy těsně pod celostátním průměrem. Na celkovém počtu pracujících se zaměstnavatelé a podnikatelé na vlastní účet podíleli 15,3 %. Největším podnikem v kraji je Výroba skla Precioza v Jablonci nad Nisou s více než 4 000 zaměstnanci, více než 3 000 zaměstnanců má Crystalex v Novém Boru a podnik s těžbou a úpravou rud ve Stráži pod Ralskem. Johnson Controls Automobilové Součástky v České Lípě má nad 2 500 zaměstnanců, Krajská nemocnice v Liberci více než 1 500, stejně jako výroba dílů pro motorová vozidla Peguform Bohemia v Liberci. Dva sklářské podniky Omela v Zásadě a Železnobrodské sklo v Železném Brodě mají každý více než 1 000 zaměstnanců. Bižuterie Česká Mincovna v Jablonci nad Nisou a Presiosa – Lustry v Kamenickém Šenově zaměstnávají více než 500 osob.

Podle podílu na hrubé přidané hodnotě je v kraji největším odvětvím zpracovatelský průmysl se 40,3 %. Za ním s 11,5 % je obchod, s 9,8 % nemovitosti a pronájem, s 9,3 % doprava a spoje a s 8,3 % stavebnictví. Školství se na hrubé přidané hodnotě podílí 4,4 %, veřejná administrativa s 3,9 %, zdravotnictví s 3,7 %, pohostinství a ubytování s 2,0 % stejně jako zemědělství a lesnictví, peněžnictví s 1,8 % a ostatní veřejné a sociální služby s 2,9 %. Celkově služby vytváří v kraji 49,4 % hrubé přidané hodnoty. V kraji bylo ve 4. čtvrtletí 2005 202 tisíc pracovních míst. Z nich 91 tisíc připadalo na průmysl, 18 tisíc na

stavebnictví, 20 tisíc na obchod, 13 tisíc na školství, 12 tisíc na zdravotnictví, 11 tisíc na dopravu a 10 tisíc na veřejnou správu. V ubytování a stravování pracuje 6 tisíc osob, v zemědělství a lesnictví 3 tisíce, v peněžnictví 4 tisíce a v ostatních veřejných a sociálních službách 6 tisíc osob.

Úřady práce registrovaly ke konci roku 2005 18,9 tisíce uchazečů o práci, na celostátním počtu nezaměstnaných se podíleli 3,7 %. Míra registrovaných nezaměstnaných dosáhla 7,7 %.

Čistý disponibilní důchod v kraji v roce 2004 dosáhl 53 mil. Kč, z republikového úhrnu to dělalo 3,8 %. Na 1 obyvatele bylo v kraji docíleno 124 tis. Kč, proti celostátnímu průměru 91 %. Průměrná měsíční mzda v roce 2005 dosáhla 17,0 tis. Kč.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	428	4,2
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1001	3,4
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	234	81,7 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	533	3,8
Na 1 obyv.	v tis. Kč	124	91,3 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	V%	59,2	4,2 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	7,7	7,3 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	17,0	89,4 ¹⁾

Tabulka 10.: Vybrané makroekonomické ukazatele Libereckého kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.8. KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Administrativně se dělí kraj do 15 územně samosprávných celků. Hrubý domácí produkt kraje se podílí 4,7 % na HDP v republice, což znamená 9. místo ve státě. V roce 2005 podle odhadu vzrostl proti roku 2000 ve stálých cenách o 17 %. Na 1 obyvatele se v kraji vytvořilo za 254 tisíc HDP, což posouvá kraj na 6. místo v republice. Proti celostátnímu průměru připadá na 1 obyvatele v kraji o 10 % nižší tvorba HDP. V paritě kupní síly na 1 obyvatele kraj v r. 2004 dosahoval 63,9 % úrovně 25 zemí Evropské unie.

Ze 122 tisíc právnických a fyzických osob vedených jako podnikatelé, ekonomickou aktivitu vykazovalo 69,5 tisíce ekonomických subjektů. Z nich bylo 59,3 tisíce soukromých podnikatelů, 6,9 tisíce obchodních společností, 423 družstev a 26 státních podniků. Podle zařazení do institucionálních sektorů ze všech 122 tisíc ekonomických subjektů bylo 119 veřejných podniků, 13,1 tisíce soukromých podniků, z toho 3,3 tisíce pod zahraniční kontrolou, 1,2 tisíce vládních, 6,9 tisíce neziskových a 100,9 tisíce do domácností zařazených ekonomických subjektů. Počet ekonomicky aktivních obyvatel ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 271 tisíc. Míra ekonomické aktivity z obyvatelstva staršího 15 let s 58,8 % byla nejnižší v Čechách. Na vlastní účet pracovalo 15 % ze všech osob vykazujících skutečnou ekonomickou činnost.

Do 10 největších zaměstnavatelů v kraji patří Fakultní nemocnice v Hradci Králové a Lesy České republiky v Hradci Králové s více než 3 000 zaměstnanci, dále Rubena v Hradci Králové s více než 2 000 zaměstnanci, Finanční ředitelství v Hradci Králové, JUTA ve Dvoře Králové a TIBA ve Dvoře Králové, Východočeská energetika v Hradci Králové, všichni s více než 1 500 zaměstnanci, dále výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla Continental Teves Czech Republic v Jičíně, výroba hudebních nástrojů Petrof v Hradci Králové a VEBA v Broumově s více než 1 000 zaměstnanci.

Pro ekonomiku kraje má největší význam podle podílu na hrubé přidané hodnotě průmysl se 35,1 %, za ním s 11 % obchod, s 10,1 % doprava a spoje, s 10 % nemovitosti, pronájem a podnikatelská činnost. Stavebnictví a veřejná administrativa vytváří po 6,8 %, zemědělství a lesnictví 5,8 %, zdravotnictví 4,8 % a školství 4,3 %. Na pohostinství a ubytování připadá 1,7 %, na peněžnictví 1,6 % a na ostatní veřejné, sociální a osobní služby 2,9 % z hrubé přidané hodnoty. Služby se na ekonomice kraje podílejí 52,5 %. Uvedená ekonomická struktura vytvářela ve 4. čtvrtletí 2005 tato pracovní místa: ve zpracovatelském průmyslu a energetice 87 tisíc, v obchodě 31 tisíc, ve stavebnictví 24 tisíc, ve veřejné správě

20 tisíc, v dopravě a spojích 15 tisíc, v zemědělství a lesnictví 12 tisíc, ve zdravotnictví 17 tisíc, ve školství 14 tisíc, v ubytování a stravování 12 tisíc, v nemovitostech, pronájmu a v podnikatelské činnosti 11 tisíc, v peněžnictví 7 tisíc a v ostatních veřejných sociálních a ostatních službách 10 tisíc. V r. 2005 proti r. 2000 byla průmyslová produkce za tržby za výrobky a služby vyšší o 18 %, stavební výroba o 12 % a tržní služby vzrostly o 19 %.

Čistý disponibilní důchod domácností v roce 2004 na 1 obyvatele dosáhl 133,1 tis. Kč a proti celostátnímu průměru byl o 2,2 % nižší. Počítáno z běžných cen se zvýšil mezi roky 2000 až 2004 o 22,6 %. Průměrná měsíční mzda v roce 2005 dosáhla 16,4 tis. Kč a byla proti republikovému průměru o 14,0 % nižší.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	548	5,4
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1391	4,7
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	254	88,7 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	733	5,2
Na 1 obyv.	v tis. Kč	133	97,8 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	V%	58,6	5,4 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	7,3	4,3 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,4	86,0 ¹⁾

Tabulka 11.: Vybrané makroekonomické ukazatele Královehradeckého kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.9. PARDUBICKÝ KRAJ

Administrativně se kraj dělí na 15 územně samosprávných celků. Životní prostředí kraje zejména pro chemický průmysl a energetiku patří k podprůměrným.

Kraj se podílí na hrubém domácím produktu republiky 4,2 %. Podle odhadu se zvýšil mezi r. 2000 až 2005 o 20 %, shodně s celostátním průměrem. Na 1 obyvatele dosáhl 244 tis. Kč, proti republikovému průměru je to o 15 % méně.

Na začátku r. 2005 bylo v kraji registrováno 102 tisíc právnických a fyzických osob v postavení podnikatele. Z nich ekonomickou činnost vyvíjelo 57 tisíc ekonomických subjektů. Aktivních soukromých podnikatelů bylo 50,3 tisíce, dále 5,6 tisíce obchodních společností, 258 družstev a 22 státních podniků. Na 1 ze 102 tisíc ekonomických subjektů připadalo 5 obyvatel.

Počet ekonomicky aktivních obyvatel dosáhl ve 4. čtvrtletí 2005 253 tisíc. Míra ekonomické aktivity z obyvatelstva staršího 15 let činila 58,9 %. Na celkovém počtu pracujících se zaměstnavatelé a pracující na vlastní účet podílejí 13,4 %. Největší zaměstnavatelem v kraji je výroba chemických látek Aliachem v Pardubicích VII s více než 4 000 zaměstnanci a výroba elektronických součástek AVX Czech Republic v Lanškrouně s 3 000 zaměstnanci. Výroba počítačů Foxconn CZ v Pardubicích zaměstnává více než 2 000 zaměstnanců a po více než 1 500 zaměstnancích zaměstnává výroba motorových vozidel Karosa ve Vysokém Mýtě a Krajská nemocnice v Pardubicích. Nad 1 000 zaměstnanců má ČSOB Pojišťovna v Pardubicích, výroba elektrických zařízení OEZ v Letohradu, Perla, Bavlnářské závody v Ústí nad Orlicí, výroba strojů pro textilní průmysl Rieter CZ v Ústí nad Orlicí, a Saint-Gobain Vertex v Litomyšli s výrobou skleněných vláken.

Podobně jako v celé republice až na Prahu vede v odvětvové struktuře ekonomiky průmysl s podílem 37,5 % na hrubé přidané hodnotě. Stejně jako téměř všude na druhém místě je s 11,8 % obchod a na dalším místě doprava s 10,6 %. Nemovitosti, pronájem a podnikatelská činnost se podílejí na hrubé přidané hodnotě 9,2 %, stavebnictví 6,9 %, zemědělství a lesnictví 5,8 %, veřejná administrativa 4,6 %, školství 4,3 %, zdravotnictví 3,7 %, peněžnictví a pojišťovnictví s 1,8 %, pohostinství a ubytování s 1,5 % a ostatní veřejné a sociální služby s 2,1 %.

Ve 4. čtvrtletí 2005 v kraji bylo 240 tisíc zaměstnaných. Nejvíce z nich, 82 tisíc, bylo zaměstnáno v průmyslu, 31 tisíc v obchodě, 25 tisíc ve stavebnictví, 14 tisíc ve školství, 16 tisíc ve zdravotnictví, 18 tisíc v dopravě, 14 tisíc ve veřejné správě, 10 tisíc v

zemědělství a lesnictví, 10 tisíc v nemovitostech, pronájmu a podnikatelské činnosti, 6 tisíc v pohostinství a ubytování, 5 tisíc v peněžnictví a pojišťovnictví a 6 tisíc v ostatních veřejných a sociálních službách. Počet registrovaných nezaměstnaných ke konci roku 2005 dosáhl 22,8 tisíce, tj. 4,5 % ze všech nezaměstnaných ve státě. Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla 8,3 %.

Čistý disponibilní důchod domácností se podílel v r. 2004 na celostátním 4,5 %. Na 1 obyvatele dosáhl 124 tis. Kč a proti celostátnímu průměru byl o 9 % nižší. Průměrná měsíční mzda v r. 2005 činila 16,4 tis. Kč a proti průměru ve státě byla o 14 % nižší.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	506	4,9
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1221	4,2
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	244	85,2 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	623	4,5
Na 1 obyv.	v tis. Kč	124	90,8 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	58,9	5,0 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	8,4	4,5 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,4	85,9 ¹⁾

Tabulka 12.: Vybrané makroekonomické ukazatele Pardubického kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.10. VYSOČINA

Administrativně se kraj dělí na 15 územně samosprávných celků. Kraj se podílí na hrubém produktu ČR 4,4 %. Na 1 obyvatele podle odhadu v r. 2005 bylo vytvořeno za 247 tis. Kč hrubého domácího produktu. Proti průměru v ČR je to o 14 % méně. Je to 7. místo v pořadí krajů.

Začátkem roku 2005 z 96 tisíc registrovaných právnických a fyzických osob v postavení podnikatele bylo ekonomicky aktivních 55 tisíc. Z nich bylo soukromých podnikatelů 46 tisíc, obchodních společností 4,6 tisíce, družstev 446 a 13 státních podniků. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadalo 5,4 obyvatele. Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 255 tisíc. Míra ekonomické aktivity z obyvatelstva staršího 15 let činila 58,4 % a byla nižší než celostátní průměr. Na celkovém počtu pracujících se podíleli zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet 13,4 %.

Největším zaměstnavatelem v kraji je Bosch Diesel v Jihlavě s výrobou příslušenství pro motorová vozidla s více než 4 000 zaměstnanci. Více než 2 500 zaměstnanců má odlévání oceli a tvářecí stroje Žďas ve Žďáru nad Sázavou. Motorpal v Jihlavě s výrobou dílů a příslušenství pro motorová vozidla má více než 1 500 zaměstnanců, stejně jako Sklo Bohemia ve Světlé nad Sázavou. Více než 1 000 zaměstnanců mají podniky Automotive Lighting v Jihlavě s výrobou elektrických zařízení, dopravní podnik ICOM transport Jihlava, Kostelecké uzeniny, Nemocnice Havlíčkův Brod, Nemocnice Jihlava a výroba oděvů Pleas v Havlíčkově Brodě.

Ekonomická struktura kraje se odráží v podílech na hrubé přidané hodnotě: průmysl se na ní podílí 40,9 %, zemědělství a lesnictví 9,7 %, stejně jako doprava a spoje, nemovitosti, pronájem 8,9 %, obchod 8,5 %, stavebnictví 6,1 %, pohostinství a ubytování 1,1 %, veřejná administrativa 4,1 %, školství, 4,0 %, zdravotnictví 3,5 % a ostatní veřejné a sociální služby 2,4 %. Podíl služeb na hrubé přidané hodnotě je nejnižší v republice, 43,5 %.

Ve 4. čtvrtletí 2005 bylo v kraji 239 tisíc pracujících. Z toho 85 tisíc v průmyslu, 24 tisíc v obchodě, 23 tisíc ve stavebnictví a 19 tisíc v zemědělství. Kraj má prvenství v republice v počtu pracujících v zemědělství. V dopravě je 14 tisíc pracovních míst, ve zdravotnictví 15 tisíc, ve veřejné správě také tolik, ve školství 15 tisíc, v nemovitostech a pronájmu 8 tisíc, v ubytování a stravování 7 tisíc, v peněžnictví 3 tisíce, v lesnictví 3 tisíce a v tzv. ostatních veřejných a sociálních službách 6 tisíc pracovních míst. Z pracovních sil je

každý dvanáctý nezaměstnaný. Míra registrované nezaměstnanosti ke konci roku 2005 dosáhla 8,2 %.

Průmyslová výroba počítaná z tržeb za výrobky a služby vzrostla v roce 2005 proti roku 2000 o 30 % v běžných cenách, ve stálých cenách o 20 %. Ve stejném období stavební produkce ve stálých cenách se zvýšila o 12 %.

Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele v kraji dosáhl v r. 2004 125 tisíc Kč. Byl proti celostátnímu průměru o 8,5 % nižší. V roce 2004 byl proti roku 2000 o 22 % v běžných cenách vyšší, ve stálých cenách o 11,5 % vyšší. Průměrná měsíční mzda v roce 2005 vzrostla na 16,3 tis. Kč.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	510	5,1
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1261	4,2
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	247	86,2 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	643	4,6
Na 1 obyv.	v tis. Kč	125	91,5 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	V%	58,4	5,0 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	8,2	4,5 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,3	80,7 ¹⁾

Tabulka 13.: Vybrané makroekonomické ukazatele kraje Vysočina v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.11. JIHMORAVSKÝ KRAJ

Administrativně se kraj dělí na 21 územně samosprávných celků. Kraj se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu ČR 10,3 %. Na 1 obyvatele dosáhl v roce 2005 podle odhadu 270 tis. Kč, a to jej řadí na 2. místo ve státě. Ve srovnání s celostátním průměrem je to o 5,8 % nižší úroveň. V roce 2005 byl hrubý domácí produkt kraje podle odhadu o 24 % vyšší než v roce 2000 (ve stálých cenách) a spolu s Moravskoslezským krajem to bylo nejrychlejší tempo ze všech krajů.

Na začátku roku 2005 bylo v kraji registrováno 253 tis. právnických a fyzických osob v postavení podnikatele. Z nich bylo aktivně činných 138 tisíc ekonomických subjektů. Z aktivně činných bylo 109 tisíc soukromých podnikatelů, 21 tisíc obchodních společností, 855 družstev a 61 státních podniků. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadalo 4,4 obyvatele. Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 564 tisíc. Míra ekonomické aktivity z obyvatelstva staršího 15 let činila 58,5 %. Na celkovém počtu pracujících se zaměstnavatelé a pracující na vlastní účet podíleli 14,9 %. Mezi deseti největšími podniky v kraji není ani jeden z bývalých velkých strojírenských nebo textilních podniků. Největším je obchodní řetězec Ahold Czech Republic s více než 10 tis. zaměstnanci, za ním s více než 4 000 tisíci Fakultní nemocnice Brno. Nad 3 000 zaměstnanců má Finanční ředitelství v Brně, stejně jako Statutární město Brno. Dopravní podnik města Brno, Fakultní nemocnice U sv. Anny a Masarykova univerzita v Brně zaměstnávají každý více než 2 500 zaměstnanců. Výroba pekárenských výrobků PENAM Brno, Vysoké učení technické Brno a stavební podnik ŽS Brno mají každý více než 2 000 zaměstnanců.

Odvětvová struktura podle podílu na hrubé přidané hodnotě na prvé místo v kraji s podílem 28,2 % řadí průmysl. Komerční služby (nemovitosti, pronájem a podnikatelská činnost) se podílejí na hrubé přidané hodnotě 15,7 %, obchod s 12,8 %, doprava s 9,7 % a stavebnictví s 8 %. Veřejná správa dosáhla podílu 6,2 %, školství 4,9 %, zdravotnictví 4,0 %, zemědělství a lesnictví 3,9 %, ubytování a pohostinství 1,6 % a ostatní veřejné a sociální služby 3,2 %.

Ve 4. čtvrtletí 2005 největší počet 147 tisíc pracovních míst existuje v průmyslu, 69 tisíc v obchodě, 52 tisíc ve stavebnictví, 36 tisíc v dopravě, 41 tisíc v komerčních službách. Zdravotnictví zaměstnává 37 tisíc osob, školství 37 tisíc osob, veřejná správa 35 tisíc. V zemědělství a lesnictví je zaměstnáno 20 tisíc osob, v ubytování a stravování 17 tisíc, v

peněžnictví a pojišťovnictví 8 tisíc a v ostatních veřejných a sociálních službách 17 tisíc osob.

Čistý disponibilní důchod domácností v r. 2004 na 1 obyvatele dosáhl 133 tis. Kč a byl o 2,5 % nižší, než byl celostátní průměr. Nominálně se za r. 2000 až 2004 zvýšil o 25 %, reálně o 14 %. Celkově se čistý disponibilní důchod kraje podílel na celostátním úhrnu 10,7 %. Průměrná měsíční mzda v r. 2005 dosáhla 17 tis. Kč a byla proti celostátnímu průměru o 11 % nižší.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	1 131	11,1
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	3 051	10,4
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	270	94,2 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	1 493	10,7
Na 1 obyv.	v tis. Kč	133	97,5 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	58,5	10,8 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	10,2	12,5 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	17,0	89,3 ¹⁾

Tabulka 14.: Vybrané makroekonomické ukazatele Jihomoravského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.12. OLOMOUCKÝ KRAJ

Administrativně se dělí kraj na 13 územně samosprávných celků. Na hrubém domácím produktu republiky se kraj podílí 5,0 %. Na 1 obyvatele podle odhadu bylo vytvořeno v kraji 222 tis. Kč HDP, proti celostátnímu průměru je to o 22 % méně. Úroveň vytvořeného národního důchodu v kraji je nejnižší v republice. Tempo růstu HDP bylo o něco vyšší než celostátní průměr. Podle odhadu se v roce 2005 proti r. 2000 zvýšil v kraji HDP o 20,4 %.

Na začátku roku 2005 bylo v kraji registrováno 129 tisíc právnických a fyzických osob v postavení podnikatele, z nichž bylo aktivně činných 66 tisíc ekonomických subjektů. Z toho bylo 57 soukromých podnikatelů, 6,1 tisíce obchodních společností, 372 družstev a 23 státních podniků. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadalo 4,9 obyvatele. Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva ve 4. čtvrtletí 2005 dosáhl 315 tisíc. Ekonomická aktivita z obyvatelstva nad 15 let věku činila 58,6 %. Z pracujících bylo 13,0 % zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet.

K 10 největším zaměstnavatelům patří: Oděvní podnik Prostějov s více než 10 tisíci, Fakultní nemocnice Olomouc s více než 3 000, Siemens Elektromotory v Mohelnici s více než 2 500, Univerzita Palackého v Olomouci s více než 2 000 pracujícími. Skanska DS Prostějov ve stavebnictví zaměstnává více než 1 500 lidí, stejně jako Unex v Uničově ve výrobě strojů. Více než 1 000 pracujících má zatím LG Philips Display Czech republic v Hranicích ve výrobě televizních přístrojů, Mora Moravia v Hlubočkách ve výrobě elektrických přístrojů pro domácnost a Nemocnice Šumperk. Sigma Lutín na výrobu čerpadel má více než 500 zaměstnanců.

Největším odvětvím v kraji je průmysl s 32 % na hrubé přidané hodnotě. Na dalším místě je obchod s 11,5 % a doprava a spoje 10,4 %. Nemovitosti a pronájem a podnikatelská činnost se podílí 9,0 %, stavebnictví se 7,5 %, veřejná administrativa se 6,4 %, zemědělství a lesnictví s 5,9 %, zdravotnictví s 5,1 %, školství s 5,0 %, pohostinství a ubytování s 2,7 %, peněžnictví 1,7 % a ostatní veřejné a sociální služby s 2,8 %.

Ve 4. čtvrtletí bylo v kraji 284 tisíc pracovních míst. Nejvíce – 90 tisíc osob – pracovalo v průmyslu, v obchodě 33 tisíc, ve stavebnictví 29 tisíc, v dopravě a spojích 21 tisíc, ve veřejné správě 23 tisíc, ve zdravotnictví 16 tisíc. V zemědělství a lesnictví nachází uplatnění 16 tisíc osob, ve školství 19 tisíc, v ubytování a zpracování 10 tisíc, v nemovitostech, pronájmu a podnikatelské činnosti 12 tisíc, v peněžnictví 3,5 tisíce a v

ostatních veřejných a sociálních službách 10 tisíc osob. V kraji ke konci r. 2005 bylo 36,2 tisíce registrovaných uchazečů o práci. Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla 10,6 % a byla třetí nejvyšší v republice. Každý desátý byl v kraji nezaměstnaný.

Průmyslová výroba se podle hodnoty prodaných výrobků a služeb zvýšila v r. 2005 proti r. 2000 ve stálých cenách o 25 %, stavební práce o 16 %.

Čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele v r. 2004 činil 121 tisíc Kč a byl o 11 % nižší, než byl celostátní průměr. Průměrná měsíční mzda v r. 2005 činila 16,2 tis. Kč a proti celorepublikovému průměru byla o 15 % nižší.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	639	6,2
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1 493	4,8
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	222	77,5 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	773	5,6
Na 1 obyv.	v tis. Kč	121	89,2 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	57,9	6,0 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	10,8	7,1 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,2	89,1 ¹⁾

Tabulka 15.: Vybrané makroekonomické ukazatele Olomouckého kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.13. ZLÍNSKÝ KRAJ

Administrativně se kraj dělí do 13 územně samosprávných celků. Hrubý domácí produkt kraje se podílí na HDP státu 4,8 %. Mezi roky 2000 a 2005 se za pět let měřeno ve stálých cenách zvýšil o 17 %. Na 1 obyvatele podle odhadu bylo v roce 2005 vytvořeno 236 tis. hrubého domácího produktu. V porovnání s celostátním průměrem je to o 18 % méně.

V kraji bylo začátkem roku 2005 registrováno 129 tisíc právnických a fyzických osob s charakterem podnikatele. Ekonomicky aktivních bylo 72 tisíc, z nich 61 tisíc soukromých podnikatelů, 8,1 tisíce obchodních společností, 215 družstev a 15 státních podniků. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadá 4,6 obyvatele.

Míra ekonomické aktivity byla ve 4. čtvrtletí 2005 nejnižší v republice. Počet ekonomicky aktivních obyvatel dosáhl 295 tisíc. Na zaměstnaných se zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet podíleli 16,3 %.

K 10 největším podnikům v kraji patří: Barum Continental v Otrokovicích s výrobou pryžových pláštěů s více než 4 000 zaměstnanců, těžba dřeva CE Wood ve Zlíně s více než 3 000 zaměstnanců. Více než 1 500 zaměstnanců má maloobchod Baťa Zlín, Baťova krajská nemocnice Zlín, výroba zbraní a munice Česká zbrojovka v Uherském Brodě, výroba chemických výrobků On Semiconductor v Rožnově pod Radhoštěm a výroba nábytku TON v Bystřici pod Hostýnem. Nad 1 000 zaměstnanců má výroba chemických výrobků DEZA ve Valašském Meziříčí, výroba letadel LET v Kunovicích a výroba obráběcích strojů Tajmac – ZPS ve Zlíně.

Odvětvová struktura se opírá o zpracovatelský průmysl, který se spolu s výrobou elektřiny podílí na hrubé přidané hodnotě 40,6 %. Dalším nejsilnějším odvětvím je obchod s 11,9 %, nemovitosti, pronájem a podnikatelská činnost s 11,7 %, stavebnictví se 7,5 % a doprava a spoje se 7,4 %. Na hrubé přidané hodnotě se dále podílejí školství s 4,4 %, zdravotnictví se 3,8 %, zemědělství a lesnictví se 3,9 %, veřejná administrativa se 3,2 %, pohostinství a ubytování s 1,9 %, peněžnictví s 1,1 % a ostatní veřejné, sociální a osobní služby s 2,5 %. Služby se celkem na hrubé přidané hodnotě podílely jen 48 %. Ve 4. čtvrtletí 2005 bylo v kraji 269 tisíc pracovních míst, z nich v průmyslu 99 tisíc, v obchodě 35 tisíc a ve stavebnictví 26 tisíc. Více než 16 tisíc pracovních míst bylo ve zdravotnictví, ve školství 15 tisíc a v dopravě a spojích 14 tisíc. Ve veřejné správě pracovalo 15 tisíc osob, v nemovitostech a pronájmu 13 tisíc, v ubytování a stravování 11 tisíc osob, v zemědělství a lesnictví 10 tisíc a v ostatních veřejných a sociálních službách 8 tisíc. Z pracovních sil je

každý 11 nezaměstnaný, míra nezaměstnanosti ke konci roku 2005 činila 9,2 %. Na úřadech práce se o práci ucházelo 29,5 tis. osob.

Tržby v průmyslových podnicích vzrostly v r. 2005 proti r. 2000 ve stálých cenách o 20 %, ve stavebnictví o 12 %.

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyv. v roce 2004 dosáhl 127 tis. Kč a byl o 6,9 % nižší než celostátní průměr. Proti r. 2002 se zvýšil v běžných cenách o 21 %. Reálně se zvýšil o 10 %. Průměrná měsíční mzda v r. 2005 dosáhla 16,4 tis. Kč.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje Na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	590	5,8
HDP v běžných cenách	v mld.Kč	1 381	4,7
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	236	82,4 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	753	5,3
Na 1 obyv.	v tis. Kč	127	93,1 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	V%	57,9	5,4 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	9,3	5,7 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	16,4	86,3 ¹⁾

Tabulka 16.: Vybrané makroekonomické ukazatele Zlínského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

3.3.14. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Administrativně kraj tvoří 22 územně samosprávných celků Kraj se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu 10,3 %. Dosáhl podle odhadu v r. 2005 292 mld. Kč v běžných cenách a byl na 5. místě v republice. HDP na 1 obyvatele činil 233,5 tis. Kč a činil 81,5 % celostátního průměru. Byl až na 12. místě v republice. V roce 2005 se proti roku 2000 podle odhadu zvýšil HDP v kraji ve stálých cenách o 22 %, což byl druhý nejrychlejší růst v republice.

V kraji bylo začátkem roku 2005 registrováno 227 tisíc právnických a fyzických osob jako ekonomické subjekty. Ekonomickou aktivitu vykazuje 116 tisíc jednotek. Z nich 98 tisíc je soukromých podnikatelů, 12,7 tisíce obchodních společností, 857 družstev a 37 státních podniků. Na 1 registrovaný ekonomický subjekt připadá 5,5 obyvatele. Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva, tj. pracovních sil, ve 4. čtvrtletí 2005 v kraji činil 623 tisíc osob. Míra ekonomické aktivity je na 58,8 %. Na zaměstnaných se podílejí zaměstnavatelé a pracující na vlastní účet 12,4 %.

V kraji jsou jedny z největších podniků v republice. S více než 10 000 zaměstnanci je to ISPAT Ostrava s výrobou železa a oceli, OKD s těžbou černého uhlí. Třinecké železárny mají více než 5 000 zaměstnanců a AUTOPAL Nový Jičín s výrobou dílů a příslušenství pro motorová vozidla více než 4 000. Nad 3 000 pracujících mají Českomoravské doly Stonava na těžbu černého uhlí, Fakultní nemocnice s poliklinikou Ostrava, Statutární město Ostrava. Více než 2 500 pracovníků zaměstnává Dopravní podnik Ostrava, Vítkovické strojírní s výrobou strojů a zařízení, ŽD Bohumín s výrobou železa a oceli. Nejsilnějším odvětvím je zpracovatelský průmysl s 36,4% podílem na hrubé přidané hodnotě, v němž energetika a plyn zaujímají 4,8 % a je v něm zahrnuta celá hutní výroba ČR. Těžba nerostných surovin, především černého uhlí vytváří 4,7 %, stavebnictví 6,7 % a zemědělství 2,1 % hrubé přidané hodnoty. Ze služeb největší podíl na HDP má obchod s 10,7 %, doprava a spoje 9,2 %, činnost v oblastech nemovitostí a pronájmu 9,4 %, vzdělávání 4,5 %, zdravotnictví 4,6 %. Restrukturalizace spojená se značným omezováním výroby u prakticky monopolních výrobců v ČR a hlavních vývozců produkce do bývalého SSSR a dodavatelů hutních materiálů do omezovaného strojírenství se po roce 1990 odrazila v mimořádně silném poklesu průmyslové výroby, a tím i ve ztrátě tisíců pracovních míst. V současné době je v kraji 622 tisíc pracovních sil (zaměstnaných i nezaměstnaných). Z 540 tisíc zaměstnaných připadá ve 4. čtvrtletí 2005 na pracovní místa ve zpracovatelském

průmyslu 147 tisíc, na energetiku 12 tisíc a na těžbu uhlí a dalších nerostů 22 tisíc. Ve stavebnictví pracuje 47 tisíc osob, v zemědělství a lesnictví 16 tisíc. V tržních i netržních službách je zaměstnáno 295 tisíc osob, nejvíce v obchodě 68 tisíc, v dopravě a spojích 38 tisíc, ve zdravotnictví 39 tisíc, ve veřejné správě 36 tisíc, ve vzdělávání 39 tisíc, v nemovitostech a pronájmu 28 tisíc. V ubytování a stravování je pracovních míst pro 18 tisíc osob, ve finančním zprostředkování 9 tisíc a v tzv. ostatních veřejných a osobních službách 19 tisíc. Podíl zaměstnanosti ve službách je nižší – 54 % – než je celostátní průměr (57,5 %). Registrovaných nezaměstnaných na úradech práce je 96 tisíc, míra registrované nezaměstnanosti činí 14,2 %. Každý sedmý je nezaměstnaný.

Průmyslová výroba se za posledních 5 let v kraji měřená tržbami za produkci zvýšila o 30 % v běžných cenách, ve stálých cenách o 15 %. Stavební výroba za posledních pět let se zvýšila o 5 %.

Disponibilní důchod domácností v roce 2004 na 1 obyvatele dosáhl 12 tis. Kč. Proti roku 2000 se zvýšil o 21 %. Proti celostátnímu průměru je o 11 % nižší. Průměrná měsíční mzda v r. 2005 dosáhla 17,6 tis. Kč, je proti celostátní průměrné mzdě nižší o 7,3 %.

Ukazatel	Jednotky	2005	Podíl kraje na ČR v %
Počet obyvatel	v tis.	1 252	12,3
HDP v běžných cenách	v mld. Kč	2 921	10,0
HDP na 1 obyv.	v tis. Kč	234	81,7 ¹⁾
Disponibilní důchod domácností	v mld. Kč	1553	11,0
Na 1 obyv.	v tis. Kč	121	89,2 ¹⁾
Míra ekonomické aktivity	v %	58,8	11,3 ²⁾
Míra registrované nezaměstnanosti	v %	14,2	18,9 ³⁾
Průměrná měsíční mzda	v tis. Kč	17,6	92,7 ¹⁾

Tabulka 17.: Vybrané makroekonomické ukazatele Moravskoslezského kraje v roce 2005

1) Průměr ČR = 100, 2) Podíl na počtu pracujících ČR, 3) Podíl na počtu reg. nezaměstnaných ČR

4. Rozdělení důchodů podle regionů

Zkoumání závislosti cenových hladin regionů bylo provedeno pomocí metody regresní analýzy. Jejím cílem je zjistit, zda je cenová úroveň v jednotlivých krajích závislá na některých veličinách a pokud ano, tak na kterých a jak je tato závislost silná. Základní vstupní data pro regresní analýzu tvoří 62 položek vybraných druhů zboží a služeb v jednotlivých krajích ČR. Součet průměrných spotřebitelských cen těchto položek nám vypovídá o průměrné ceně spotřebitelského koše každého kraje a tvoří tedy závislou proměnnou (y). Data o cenách jednotlivých položek jsou uvedena v tabulce, která je přílohou 7. Jako veličiny ovlivňující cenu spotřebního koše byly vybrány následující veličiny:

- průměrná měsíční nominální mzda v Kč,
- měsíční disponibilní důchod na osobu v Kč,
- podíl městského obyvatelstva v %.

Přehled veličin je uveden v následující tabulce:

Kraj / Ukazatel	Průměrná měsíční nom. Mzda v Kč (x_1)	Disponibilní měsíční důchod/osobu (x_2)	Podíl městského obyvatelstva v % (x_3)	Cena spotřebního koše v Kč (y)
Hl. m. Praha	23 933,00	15 989	100,0	6 753,44
Středočeský	18 634,00	12 566	54,3	6 285,02
Plzeňský	17 627,00	11 901	66,6	6 367,37
Moravskoslezský	17 618,00	10 590	76,6	6 242,14
Ústecký	17 094,00	10 407	79,1	6 124,94
Liberecký	17 008,00	11 125	77,8	6 217,87
Jihomoravský	16 984,00	11 442	63,0	6 109,59
Jihočeský	16 632,00	11 360	64,3	6 272,63
Zlínský	17 618,00	10 903	61,1	6 029,69
Královéhradecký	16 371,00	11 325	67,8	6 116,86
Pardubický	16 357,00	11 086	61,0	5 935,71
Vysočina	16 294,00	11 249	58,5	6 148,80
Olomoucký	16 193,00	10 767	57,5	6 022,29
Karlovarský	16 002,00	10 677	80,5	6 598,71

Tab. 18.: Zdrojová data pro zkoumání regrese

Pro samotné provedení analýzy byl využit program Microsoft Excel 2002. Pomocí jeho funkce analýza dat – Regrese jsem dospěla k funkci závislosti uvedených proměnných ve tvaru $y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$. Konkrétně byla odhadnuta následující funkce závislosti ceny spotřebního koše:

$$Y = 4924,406 - 0,06495 x_1 + 0,1405 x_2 + 11,85356 x_3$$

Výše ceny spotřebního koše je tedy ovlivněna:

- koeficientem $a = 4924,406$
- koeficientem $b_1 = -0,06495 x_1$. (vliv průměrných měsíčních mezd),
- koeficientem $b_2 = 0,1405 x_2$ (vliv disponibilního měsíčního důchodu),
- koeficientem $b_3 = 11,85356 x_3$ (vliv stupně urbanizace daného regionu).

Na první pohled je překvapivý velmi malý vliv průměrných měsíčních mezd (b_1x_1) na výši cen spotřebního koše, který dosahuje dokonce mírně záporných hodnot. Je to proto, že průměrná výše mezd nám vlastně neříká nic o reálné kupní síle. Reálná kupní síla je mimo vlastní mzdu ovlivněna dalšími faktory, zejména:

- progresivním zdaněním důchodů,
- mírou nezaměstnanosti,
- transfery sociálních dávek.

Disproporce mezi výši průměrných mezd a disponibilního důchodu je velmi zřetelná na rozdílu mezd mezi krajem s nejvyšší průměrnou mzdou (kraj Praha – 23.933,- Kč) a krajem s nejnižší průměrnou mzdou (Karlovarský kraj – 16.002,- Kč), který činí 7.931,- Kč. Rozdíl mezi hodnotou nejvyššího (15.989,- Kč) a nejnižšího (10.407,- Kč) průměrného disponibilního důchodu je významně nižší a činí pouze 5.582,- Kč.

Veličina disponibilního důchodu tedy podstatně lépe charakterizuje koupěschopnou poptávku a její vliv na cenu spotřebního koše je patrný i z modelu (b_2x_2). Potvrzuje tak jeden ze základních mikroekonomických předpokladů $P = f(Q)$, tedy že cena (P) je funkcí poptávaného množství (Q)

Poněkud překvapivě působí přímá úměrnost urbanizace kraje a ceny spotřebního koše. Pro tuto závislost se nabízí následující vysvětlení: V krajích s nižším stupněm urbanizace stále přetrvává samozásobení se určitým okruhem výrobků a především služeb.

Nižší poptávka pak vede i k nižším cenám. Ověření tohoto předpokladu však není předmětem zkoumání této práce.

Hlavními konzumenty zboží a služeb spotřebního koše jsou samozřejmě domácnosti, ale poměrně významně může na ceny tohoto spotřebního koše působit i poptávka firem a veřejného sektoru. Tato závislost však nebyla předmětem zkoumání a její vliv je pravděpodobně obsažen v nevysvětlené (reziduální) části modelu.

Dále bylo předmětem zkoumání, jaká část závislosti (variability náhodné veličiny Y) je skutečně vysvětlena uvedenou regresní funkcí a jaká část ceny spotřebního koše je ovlivněna ostatními faktory (rezidui). Celkovou odchylku (variabilitu) náhodné veličiny Y charakterizuje celkový součet čtverců odchylek, který se skládá z odchylky vysvětlené regresí a odchylky regresí nevysvětlené (rezidué). V následující tabulce jsou data, která jsou součástí regresní analýzy programu Microsoft Excel 2002.

ANOVA		
	<i>Rozdíl</i>	<i>SS</i>
Regrese	3	443578,898
Rezidua	10	205169,737
Celkem	13	648748,635

Tab. 19.: Charakteristika variability zvoleného modelu regresní funkce

Pomocí indexu determinace (I_2), vyjádřeného jako podíl odchylky regresí vysvětlené variability a odchylky variability celkové.

$$I_2 = \frac{443\,578,898}{648\,748,635} = 0,6837$$

Modelem výše uvedené regresní funkce se mi podařilo vysvětlit 68,37 % celkové variability. Zbývá část, tj. 31,63 % závislosti není zvoleným regresním modelem vysvětlena..

5. Analýza souvislostí stratifikace regionů

5.1. Shluková analýza dat a její teoretické předpoklady

Shluková analýza patří mezi vícerozměrné statistické metody a pomáhá nám roztřídit množiny objektů obsahují informace vícerozměrných pozorování do několika, co možná nejvíce stejnorodých tříd neboli shluků. Je třeba charakterizovat vzniklé třídy (shluky) a najít vhodnou interpretaci vzniklého rozkladu. Pomocí shlukové analýzy lze také dosáhnout snížení dimenze úlohy. Více sledovaných proměnných může pak nahradit jediná proměnná charakterizující určitý shluk.

Objekty uvnitř shluků jsou si co nejvíce podobné a naopak objekty různých shluků jsou navzájem co nejvíce odlišné. Existuje řada metod shlukové analýzy. Nejčastější dělíme metody shlukové analýzy podle systému použité klasifikace na dvě základní skupiny:

- hierarchické metody,
- nehierarchické metody.

Při využití hierarchických metod platí, že každý shluk je současně podmnožinou jiného shluku.

Shlukovou analýzu provádíme na množině a objektů $\{O_1, O_2, \dots, O_n\}$, z nichž každý je popsán prostřednictvím p ukazatelů $\{U_1, U_2, \dots, U_n\}$, která má smysl na dané množině objektů sledovat. Výběr množiny sledovaných ukazatelů zásadně rozhoduje o úspěchu závěrů metody. Předpokládáme, že na objektu O_i , $i = 1, 2, \dots, n$ bylo změřeno p znaků. Tak získáme vektor $X_i = (x_{i1}, x_{i2}, \dots, x_{ip})$ a výsledkem sledovaných objektů je matice X typu $n \times p$. Datová matice má tuto podobu:

$$\mathbf{X} = \begin{matrix} & X_{11} & X_{12} & \dots & X_{1p} \\ & X_{21} & X_{22} & \dots & X_{2p} \\ & \dots & \dots & \dots & \dots \\ & X_{n1} & X_{n2} & \dots & X_{np} \end{matrix}$$

Kde x_{ik} značí hodnotu k -tého ukazatele u i -tého objektu. Jednotlivá měření, neboli vektory X_i tvoří řádky matice. Sloupce datové matice X vyjadřují hodnoty k -tého znaku v množině objektů, $k = 1, 2, \dots, p$. Protože jsou měřeny pouze kvantitativní znaky a tedy

vektory X_i , jsou číselné vektory, může být každý z nich zobrazen v p -rozměrném Euklidovském prostoru E_p jako bod a můžeme zkoumat bodově množiny a jejich rozklady v E_p . Cílem je rozdělit množiny pozorování do disjunktních skupin S_1, S_2, \dots, S_m ($m \leq n$), nazvaných shluků.

Prvním krokem shlukové analýzy je vypočítat matici vzdáleností, $D_1 = \{d_{ji}\}$, která je symetrická, má na hlavní diagonále nuly a nediagonální prvky vyjadřují vzdálenosti $d(X_i, X_j)$ mezi jednotlivými dvojicemi objektů. Zjištěné číselné hodnoty budou tím větší, čím větší jsou rozdíly mezi hodnotami jednotlivých ukazatelů, tedy čím si jsou porovnáváné objekty méně podobné. Na základě matice vzdálenosti je pak zahájena vlastní shlukovací procedura.

5.2. Provedení shlukové analýzy dat za roky 1995 a 2005

Při analýze dat pomocí shlukové analýzy byla využita Metoda průměrné vzdálenosti, kdy je za vzdálenost dvou shluků považována průměrná vzdálenost mezi páry patřícími dvěma shlukům:

$$d(S_h, S_k) = \frac{1}{n_h n_k} \sum \sum d(X_i, X_j)$$

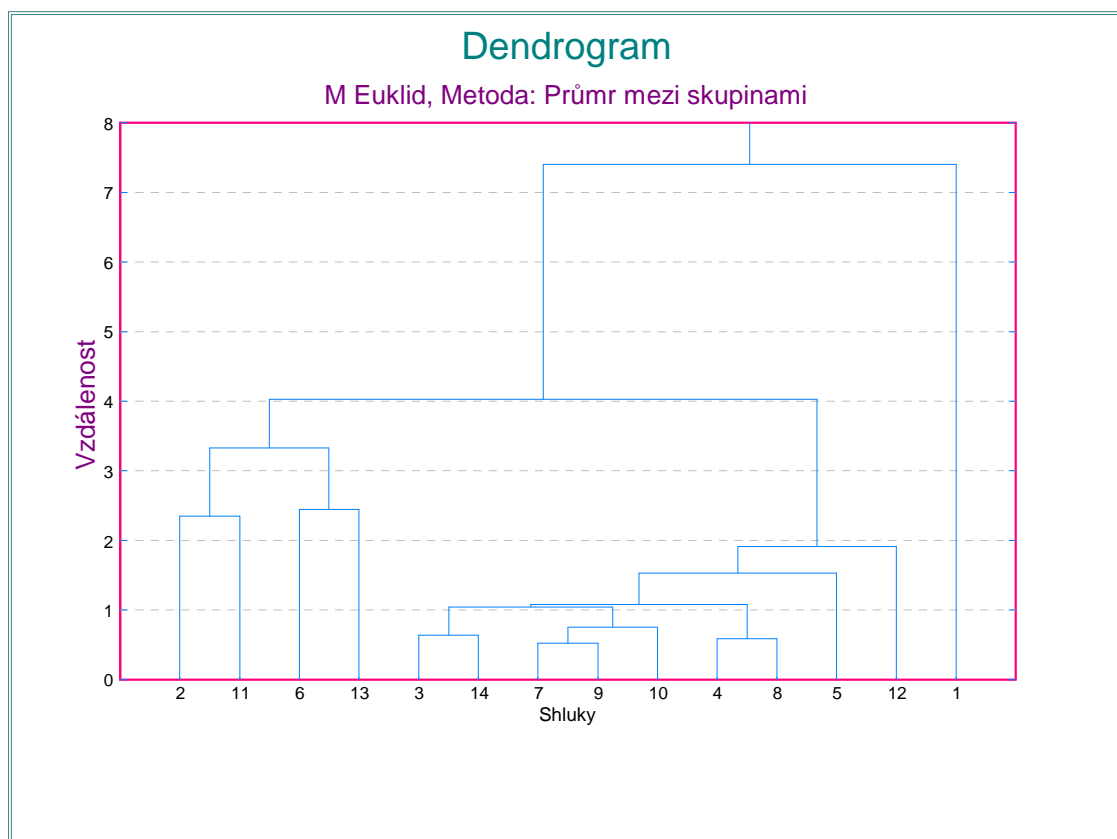
Jednotlivé kraje jsou v analýze označeny čísly 1-14 podle následujícího přehledu.

1 – Hlavní město Praha	8 – Královehradecký kraj
2 – Středočeský kraj	9 – Pardubický kraj
3 – Jihočeský kraj 1	10 – Kraj Vysočina
4 – Plzeňský kraj	11 – Jihomoravský kraj
5 – Karlovarský kraj	12 – Olomoucký kraj
6 – Ústecký kraj	13 – Moravskoslezský kraj
7 – Liberecký kraj	14 – Zlínský kraj

Pro analýzu každého z krajů byly vybrány proměnné a to tak, aby kraje v co největší možné míře charakterizovaly. Zároveň musí být data dostupná pro obě zkoumaná období (1995 a 2005) a počet proměnných neměl být příliš rozsáhlý. Na základě uvedených požadavků byly vybrány následující proměnné:

- počet obyvatel,
- pracovní síla,
- míra nezaměstnanosti,
- uchazeči o zaměstnání,
- počet volných pracovních míst,
- HDP v běžných cenách,
- HDP na 1 obyvatele,
- průměrná měsíční nominální mzda

Pro samotné provedení shlukových analýz proměnných za roky 1995 a 2005 nám posloužil Statistický systém UNISTAT® Verze 5.1.08. od výrobce UNISTAT Ltd. Základním výstupem tohoto systému je hierarchický strom, tzv. **dendrogram** sloužící ke grafickému zobrazení hierarchické struktury nalezených skupin. Na jednu jeho osu jsou nanášeny hodnoty vzdáleností nebo podobností mezi objekty a mezi shluky, na druhé ose jsou jednotlivé objekty seřazené podle toho, jak se postupně spojují do shluků. Dendrogram tedy zobrazuje postupný proces shlukování.

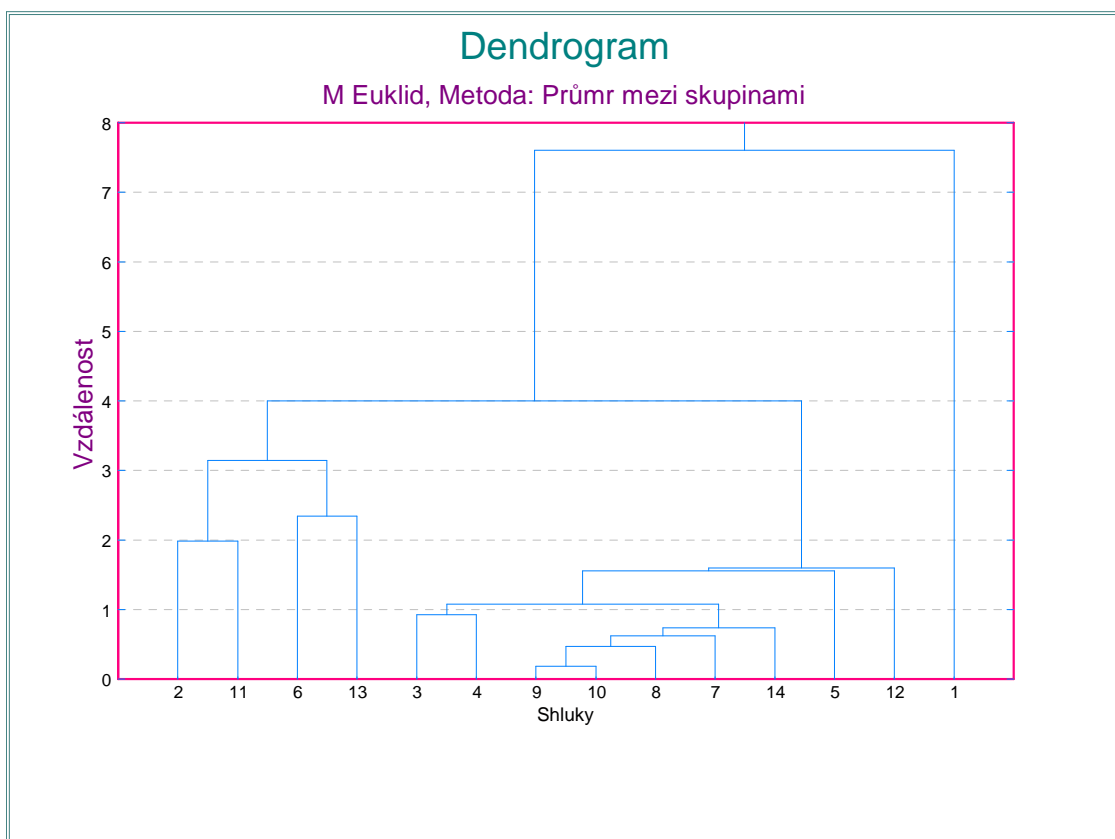

Graf 6.: Dendrogram - analýza dat roku 1995

Pomocí metody shlukové analýzy jsem rozdělily kraje podle dat roku 1995 do **třech základních skupin**:

- 1) V první skupině je pouze jediný kraj, a to **Kraj Praha (1)**, vymykající se jakékoliv podobnosti s jinými kraji.
- 2) Druhou, relativně homogenní, skupinu krajů vytvořily kraje:
 - a) **Olomoucký (12), Karlovarský (5)**
 - b) **Královehradecký (8), Plzeňský (4),**
 - c) **Vysočina (10), Pardubický (9), Liberecký (7),**
 - d) **Zlínský (14), Jihočeský (3)**
- 3) Třetí homogenní skupinu vytvořily kraje: **Moravskoslezský (13) s Ústeckým (6), a Jihomoravský (11) se Středočeským (2)**

Hlavní otázkou je jaké vlivy způsobily začlenění krajů do jednotlivých skupin. Základní nepodobnost 3 skupin krajů je zde zřejmá v úrovni **HDP a výši průměrných mezd na obyvatele**.

Graf 7.: Dendrogram - analýza dat roku 2005

Stejně jsem pracovala s daty i pro rok 2005, tj. pomocí shlukové analýzy jsem rozdělila kraje podle dat roku 2005 opět do **třech základních skupin**:

1) V první skupině zůstává i při analýze dat roku 2005 stále pouze jediný kraj a to stejně jako v roce 1995 **Kraj Praha (1)**, vymykající se jakékoliv podobnosti s jinými kraji.

2) druhou, relativně homogenní, skupinu krajů vytvořily kraje:

a) **Olomoucký (12) a Karlovarský (5)**

b) **Zlínský (14), Liberecký (7), Královehradecký (8), Vysočina (10) a Pardubický (9),**

c) **Jihočeský (3), Plzeňský (4)**

3) Poslední homogenní skupinu vytvořily zcela stejně jako v roce 1995 kraje: **Moravskoslezský (13) s Ústeckým (6) a Jihomoravský (11) se Středočeským (2).**

Porovnáním výsledků shlukové analýzy dat roku 2005 a 1995 můžeme snadno zjistit, že vývoj v období let 1995 – 2005 nepřinesl žádné zásadní změny ve vzájemné podobnosti a rozdílnosti jednotlivých krajů. Pouze ve druhé skupině krajů došlo k následujícím dílčím přesunům:

V roce **1995** vykazovaly velkou vzájemnou podobnost kraje Zlínský (14) a Jihočeský (3) a dále kraje Královehradecký (8) a Plzeňský (4),

O deset let později, v roce **2005** se situace změnila následujícím způsobem: Zlínský kraj (14) se dostal svou podobností do velké podskupiny spolu s kraji Libereckým (7), Královehradeckým (8), Vysočinou (10) a krajem Pardubickým (9). Naopak Plzeňský kraj (4) se mnohem více přiblížil svou podobností sousednímu kraji Jihočeskému (3).

Shluková analýza přináší pohled na momentální stav regionů, resp. jakým vývojem prošly od roku 1995 do roku 2005. Pomáhá nám k roztřídění do maximálně podobných, resp. rozdílných regionů. Zajímavé je srovnání výsledků shlukové analýzy roku 2005 a členění krajů do jednotlivých skupin podle toho jaký mají potenciál vlastního rozvoje, resp. toho, které nástroje regionální politiky je pravděpodobně vhodné v daném kraji nebo

skupině krajů použít. Toto členění je předmětem následující kapitoly.

5. 3. Klasifikace českých regionů podle trendu vývoje

V roce 2006 vládou schválená **Strategie regionální politiky ČR, pro období 2007-2013** určuje směr, kterým by se měla ubírat regionální politika České republiky. V tomto dokumentu je patrný vliv Evropské unie, která vychází ze závěrů obnovené Lisabonské agendy, jejíž stěžejním cílem je regionální soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti regionů Unie budováním hospodářství založeném na inovacích a znalostech.

Tento trend zvyšování konkurenceschopnosti a soudržnosti regionů se odráží i v pojetí regionální politiky České republiky. Vedle Strategie regionálního rozvoje České republiky je zpracováván ještě **Národní strategický referenční rámec**, který je důležitý pro určování regionální politiky v kontextu celé Evropské unie. Oproti tomu výše zmíněná Strategie regionálního rozvoje má spíše význam lokální, pouze pro potřeby České republiky. Jedním z jejích tématem je analýza regionů úrovně NUTS III, tedy krajů, podle jejich hospodářského vývoje.

Podle dokumentu Strategie regionálního rozvoje České republiky rozeznáváme následujících pět typů regionů:

- 1) regiony rychle se rozvíjející,**
- 2) regiony rozvíjející se,**
- 3) regiony s nízkou dynamikou růstu,**
- 4) regiony zaostávající,**
- 5) regiony v poklesu.**

Do první skupiny, do skupiny **rychle se rozvíjejících regionů**, patří pouze region Praha. Tento kraj má oproti ostatním krajům několik komparativních výhod, jako je především postavení Prahy coby ekonomického, společenského, kulturního, politického a administrativního a centra České republiky. Další nespornou výhodou tohoto regionu je nadprůměrně rozvinutá infrastruktura. Dále tento region také vykazuje nejvyšší úroveň průměrných mezd v České republice, což se projevuje příznivě i z hlediska celkové koupěschopné poptávky. Dalším příznivým faktorem u hlavního města Prahy je vysoká

úroveň vzdělanosti a také umístění sídel celé řady společností, což společně působí na poměrně vysokou úroveň zahraničních investic. Tato situace také posiluje pozici Prahy jako dominantního centra inovačního podnikání v České republice. Důležitá je též skutečnost, že již na počátku transformačního procesu se Praha orientovala na klíčový sektor služeb.

Předpokládá se, že i v budoucnu bude region Prahy patřit k nejvyspělejším v rámci celé Evropské unie a neměl by vykazovat žádné zásadní problémy hospodářského a sociálního charakteru, vyjma hrozby, že se z Prahy stane nadměrně rostoucí centrum s přílišnou koncentrací obyvatelstva, ze všemi svými negativy. Již v současnosti řeší Praha narůstající dopravní problémy a stav životního prostředí a při současném rychlém tempu rozvoje je zde patrná tendence k dalšímu zhoršování. Podle statistických údajů (viz. kapitola 3.1) je v Praze nejen nejvyšší úroveň průměrných mezd, ale též i nejvyšší úroveň cen, a to i cen veřejných služeb, jako je městská hromadná doprava, nájemné a služby spojené s bydlením apod. Všechny tyto faktory naznačují, že i v tak rozvinutém regionu jako je Praha by měla působit regionální politika, a to takovým směrem, který zajistí, že rozvoj tohoto regionu nepřesáhne žádoucí úroveň, kdy negativa plynoucí z tohoto vývoje převáží nad pozitivy.

Do kategorie **rozvíjejících se regionů** jsou dle Strategie regionálního rozvoje zařazeny 3 kraje, a to: **Středočeský, Plzeňský a Jihomoravský**. Středočeský kraj těží z pozice Prahy uvnitř tohoto regionu, ovšem i sám o sobě má celou řadu růstových center či okresů, ať už stávajících, jako např. Mladá Boleslav, Praha – východ, Praha – západ, Kolín, tak i potenciálních, jako je např. Kladno nebo Beroun. Navíc, tento region opravdu využívá komparativní výhodu plynoucí z existence Prahy uvnitř tohoto regionu, tudíž zde dochází k rozvoji služeb a průmyslové produkce, která bezprostředně s Prahou souvisí, jako jsou logistická centra, obchodní centra či výzkumná pracoviště.

Plzeňský region se stal rostoucím regionem převážně ze dvou důvodů. Prvním důvodem je velmi úspěšný proces tvorby nových pracovních míst v nově vznikajících a rozvíjejících se průmyslových zónách a podnicích, které nahradily dříve dominantní firmu Škoda Plzeň. Druhým důvodem je, z geografického pohledu, vysoká atraktivita tohoto kraje pro zahraniční investory, což ještě umocnilo dobudování mezinárodní dálnice D5. Je jistě zřejmé, že oba tyto faktory spolu úzce souvisí, neboť tvorba pracovních míst je zde na vysoké úrovni právě díky zahraničním investorům a vede to nepochybně k rozvoji regionu, což láká další zahraniční investory.

Jihomoravský kraj, jako poslední rozvojový region, je značně rozporuplný a své

postavení v této kategorii má pouze díky dominantnímu postavení Brněnské aglomerace. Jeho jižní a jihovýchodní oblasti, jako např. Znojensko, Břeclavsko či Hodonínsko, jsou totiž značně slabé. Kraj má i poměrně dobré předpoklady pro rozvoj v oblasti infrastruktury, neboť zde můžeme nalézt dálnice D1 a D2 či rychlostní komunikace R 46 a R 52. Naproti tomu, pro odstranění vnitřních nerovnoměrností kraje by bylo vhodné dobudovat dopravní napojení na Dolní Rakousko a střední Moravu. Napojení na Rakousko by jistě zvýšilo i růstový potenciál, který se skrývá v sousedství s touto zemí, ale není prozatím téměř využíván.

Tyto tři regiony by dle mého názoru byly hodny nejmenšího zřetele regionální politiky. Je zřejmé, že všechny regiony mají svůj vlastní růstový potenciál, komparativní výhody, kterých jsou si vědomy a které plně využívají. To jim zajišťuje trvalý a uspokojivý růst, který je však ještě vzdálen od nebezpečí plynoucího z naplnění kapacit a nadměrné koncentrace. Úroveň rozvíjejících se regionů je podle mého soudu nejpříznivější pro ekonomiku dané země, neboť daný region je plně soběstačný, nepotřebuje podpůrné prostředky regionální politiky ani její přílišný dozor, rozvíjí se uspokojivě a velmi příznivě, a také mu nehrozí bezprostřední nebezpečí nadměrného růstu.

Další kategorií jsou **regiony s nízkou dynamikou růstu**. Do skupiny těchto regionů jsou zařazeny kraje **Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický, Zlínský a Liberecký**. Pro tyto kraje jsou určité znaky společné, které zapříčinily jejich zařazení do kategorií regionů s nízkou dynamikou růstu. Nejdůležitějším společným rysem je bezpochyby silná pozice krajských aglomerací, které vykazují velmi dobré výsledky ekonomických ukazatelů. Naproti tomu je ve všech těchto krajích nezpochybnitelným problémem existence zaostávajících venkovských mikroregionů, které tudíž zcela logicky brzdí rozvoj daného regionu. Dalším negativem, zejména Jihočeského a Zlínského kraje je špatná dopravní dostupnost. Z uvedeného vyplývá, že na tyto regiony by se měla regionální politika se svými prostředky již orientovat více, než tomu bylo v předcházejícím případě. Regiony sice neupadají, neboť jejich krajská města mají silnou pozici a v dostatečné míře využívají své disponibilní zdroje, avšak chybějí zde další rozvojová centra. Naopak, nachází se zde velké množství malých obcí, jejichž rozvoj zaostává. Regionální politika by se tedy měla snažit jednak nasměrovat krajská města, aby své komparativní výhody využívali co možná nejefektivněji, ale hlavně by se měly prostředky regionální politiky investovat do budování nových rostoucích center, která by pomohla vyzvednout i zaostalé venkovské oblasti a tím i celý region.

Čtvrtou naznačenou skupinou regionů jsou **zaostávající regiony**. Do této skupiny

patří nově vytvořený kraj **Vysočina a kraj Karlovarský**. První zmiňovaný kraj v poslední době zaznamenal určitý růst, tudíž je možné, že v nejbližší době se přesune Vysočina do výše zmíněné skupiny regionů s nízkou dynamikou růstu, avšak prozatím tento kraj řadíme do této skupiny. Důvodem je zřejmě skutečnost, že Vysočina se, jako nově vzniklý kraj na pomezí Čech a Moravy, nachází v méně příznivých přírodních podmínkách, navíc v této oblasti není žádná výraznější průmyslová tradice a celkově má tento kraj spíše venkovský charakter, snad pouze s výjimkou krajského města Jihlavy, kde je i jistá průmyslová tradice. Skrytý potenciál rozvoje cestovního ruchu kraj bohužel nedokázal zatím využít.

Karlovarský region zaznamenává pouze velmi malý růst HDP v porovnání s ostatními kraji České republiky, a to především kvůli své odlehlosti od ostatních regionů a kvůli nízké úrovni dopravního spojení se zbytkem republiky. Tuto skutečnost v případě Karlovarského kraje nepřekonává ani sousedství s Německem, které se v případě ostatních krajů projevuje velmi pozitivně. Dalším nepopíratelným faktem je výrazný rozdíl mezi oblastmi tohoto kraje, kdy se zde nacházejí lázeňská střediska, těžící z cestovního ruchu, ale na straně druhé je zde velké množství oblastí, které jsou výrazně postiženy restrukturalizací, především Sokolovsko. Tyto oblasti zaznamenávají výrazný pokles, nízkou úroveň HDP a vysokou nezaměstnanost, nízkou životní úroveň a sociální problémy, které výrazně brzdí rozvoj regionu. Ani pozice lázeňských měst pak nestačí k tomu, aby nepříznivý vliv těchto oblastí vykompenzovala.

Oba kraje se potýkají s výraznými problémy. V případě prvního regionu to je nevyužívání komparativních výhod spočívajících v cestovním ruchu, v případě druhého jde o obtížnou dopravní situaci a výrazné rozdíly mezi jednotlivými oblastmi regionu. V obou případech jsou bezpochyby cílené investice z prostředků regionální politiky žádoucí. Je totiž zřejmé, že ani jeden ze zmiňovaných regionů nemá dostatek vlastních zdrojů k tomu, aby se vlastními silami zařadil do „vyšší kategorie“ regionů. Je tedy nutné jim v tomto přechodu pomoci.

Poslední kategorií jsou **regiony v poklesu**. Sem patří tři zbývající regiony, a sice **Olomoucký, Moravskoslezský a Ústecký**. Příčiny, proč jsou tyto kraje zařazeny do této nejhorší skupiny regionů, jsou různé. Obdobné aspekty lze nalézt u Moravskoslezského a Ústeckého kraje. Zde problémy plynou především z útlumu dříve dominantních odvětví, v důsledku čehož je v těchto oblastech vysoká úroveň nezaměstnanosti, objevují se zde sociálně patologické jevy, „odliv mozků“ a kvalifikované pracovní síly vůbec apod. V případě kraje Olomouckého jsou důvody jiné. Hlavní příčinou je zřejmě existence silně periferních oblastí na severu, převažující venkovský charakter území, dlouhodobě nízká

rozvinutost některých částí území, která jsou zemědělsky orientovaná a v neposlední řadě též nevyužití růstového potenciálu krajského města Olomouc, i přes vysokou úroveň vzdělanosti v tomto městě.

Je jistě zcela zřejmé, že regiony z této poslední kategorie se bez pomoci ze strany regionální politiky ze svých problémů jen velmi těžkou dostanou. U prvních dvou regionů byl dříve dominantní těžební průmysl a oblast se orientovala pouze tímto směrem, což bylo pochopitelně velkou chybou. Po restrukturalizaci se regiony ocitly v doslova katastrofální situaci, kdy rapidně vzrostla nezaměstnanost a v důsledku toho vznikly obrovské sociální problémy a odchod lidí z regionu. Tato emigrace ovšem vede pouze k tomu, že se neustále snižuje šance regionu na rozvoj prostřednictvím vlastních sil. Je nutné, aby se pomocí prostředků regionální politiky zvolil nový směr, kterým se tyto regiony budou rozvíjet s tím, že lze využít stávající prostředky regionu, jako je infrastruktura, stroje apod. Zvolit tento směr a nasměrovat regiony na tuto novou cestu musí regionální politika z vlastních prostředků.

Olomoucký kraj se nepotýká s problémy restrukturalizace, ale spíše s problémy venkovských oblastí. Odlišnost tohoto regionu od regionů zařazených do kategorie s nízkou dynamikou růstu je zcela zřejmá. Všechny kraje z této skupiny regionů využívají silných stránek svého krajského města, čímž potlačují negativa plynoucí z existence venkovských oblastí. Olomoucký kraj nedokáže silné stránky svého krajského města využít.

Regionální politika by v tomto případě tedy měla směřovat k tomu, aby se potenciál tohoto města využil, neboť již tato skutečnost by jistě vedla k tomu, že Olomoucký region by opustil tuto nejhorší kategorii regionů. Je však zřejmé, že když to tento kraj nedokázal doposud vlastními silami, že mu musí být poskytnuta pomoc, ze strany regionální politiky. Jistý příklad lze nalézt v ostatních krajských městech, která svůj potenciál využívají podstatně efektivněji.

5. 4. Příklady podpory vybraných regionů

Jednou z organizací, která se zabývá podporou vybraných regionů je **Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.** (založena v roce 1992), která je rozvojovou bankou České republiky. Napomáhá v souladu se záměry hospodářské politiky vlády České republiky a regionů rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a dalších sektorů ekonomiky vyžadujících veřejnou podporu. Jejími akcionáři jsou:

- Česká republika zastoupená Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem

financí a Ministerstvem pro místní rozvoj (72 % akcií),

- Komerční banka, a. s., Česká spořitelna, a. s., a ČSOB, a. s.

Banka poskytuje především podpory malým a středním podnikatelům formou záruk a zvýhodněných úvěrů s využitím prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů a krajů, podpory vlastníkům panelových bytových domů při jejich rekonstrukci, zvýhodněné úvěry pro vodohospodářské projekty. Působí též jako finanční manager prostředků poskytnutých České republice na financování rozvoje infrastruktury.

Přehled nekomerčních produktů a služeb, které banka nabízí:

a) Zvýhodněné úvěry

- Podřízený úvěr v programu PROGRES
- Bezúročný úvěr v programu START
- Zvýhodněný regionální úvěr ve Zlínském kraji
- Zvýhodněný regionální úvěr v Jihočeském kraji
- Bezúročný úvěr v programu TRH

b) Bankovní záruky

- M-záruka pro začínající podnikatele v programu TRH
- M-záruka v programu TRH
- M-záruka v programu PANEL
- M-záruka pro začínající podnikatele v programu START
- M-záruka v programu ZÁRUKA
- P-záruka v programu PANEL
- S-záruka v programu TRH
- S-záruka v programu ZÁRUKA
- Záruka za návrh do výběrového řízení

c) Finanční příspěvky

- Příspěvek na certifikaci ISO a EMAS

d) Dotace

- Dotace na úhradu úroků v programu PANEL

e) Úvěry pro obce

- Municipální úvěr z Regionálního rozvojového fondu
- Municipální úvěr v programu OBEC

Podrobné informace o jednotlivých programech, včetně formulářů žádostí nalezne žadatel v přehledné formě na webových stránkách ČMRZB <http://www.cmrzb.cz>. Možnost využití některých programů je omezena regionálně, vymezení regionů, ve kterých jsou některé typy podpor využitelné je uvedeno v **příloze č. 4**. Regionálně omezené podpory se týkají zejména strukturálně postižených krajů, tedy kraje Ústeckého a Moravskoslezského a v rámci nich pak vybraných okresů.

6. Vyhodnocení ekonomického vývoje regionů ČR a diferenciací regionů.

6.1. Výchozí stav

– na počátku transformačního období byla regionální struktura jen nevýrazně polarizována. Svou roli tu sehrály trvalé nivelizační tendence podporované nejen politickými principy a ideologií vládnoucí před rokem 1989, ale i ekonomickou politikou (dotace podnikům, investiční politika),

– silně, až nadměrně industrializované městské oblasti byly hlavním dělítkem mezi více a méně rozvinutými regiony. Při značné hustotě osídlení a relativně husté dopravní síti, přes rozhodující váhu městského osídlení venkovské obyvatelstvo již tradičně nebylo převážně zemědělského charakteru a ve většině regionů bylo vysokým podílem zaměstnáno v průmyslu, případně ve službách,

– mimořádná váha hlavního města Praha ve struktuře regionů,

– pohraniční oblast především na hranicích se "Západem" měla podstatně nižší úroveň a hustotu osídlení, řada oblastí byla vylidněna a devastována,

– přírodní prostředí bylo značně devastováno - zvláště v těžebních oblastech a centrech energetické produkce (tzv. "černý trojúhelník") také ovzduší velkých měst vykazovalo negativní parametry,

– infrastruktura českých zemí byla zastaralá, založená stále na stavu předindustriálního a industriálního období. Podobně i produkční (převážně průmyslové) vybavení českých zemí bylo zastaralé (od padesátých let byly strategické investice zaměřovány na Slovensko v souladu se sovětskou vojenskou koncepcí, která předpokládala frontové pásmo možného konfliktu v prostoru české kotliny "od Labe na západ k Rýnu". To podpořilo spolu s již nevyhovující strukturou průmyslu (preferenci těžkého průmyslu, tzv. "železná koncepce") i stagnaci české ekonomiky.

6.2. Hlavní faktory změn v období 1990 - 2000

– změna geopolitické orientace především v ekonomické, ale i politické oblasti z "východní orientace" na "orientaci západní",

– transformace politického systému přes silné centralistické tradice směřující k decentralizaci moci umožnila volné až živelné působení regionálních podmínek a faktorů a posílila živelné trendy "dravého kapitalismu",

– transformace a rekonstrukce ekonomiky díky převládající neoliberalní koncepci ve všech regionech - urychlila rozpad státně direktivní systém řízení ekonomiky,

– transformace ekonomiky a liberalizace ekonomické politiky umožnila vstup zahraničního kapitálu. Jeho přítomnost v regionech silně ovlivňuje situaci v regionech, zvláště v případě velkých investičních celků silně působí na ekonomický rozvoj daného regionu,

– liberalizace, transformace ekonomiky a její restrukturalizace má značný vliv na rozvoj i útlum až úpadek jednotlivých podniků regionu. Podepisuje se zde jednak struktura především průmyslu, úroveň jeho vybavení, technického stavu a jeho konkurenceschopnost na domácím i světovém trhu, ale současně se ukazuje, že schopnost "přežítí a dalšího rozvoje" závisí na disponibilním kapitálu a hlavně na kvalitách managementu. Překážkou rozvoje je daleko více nízká úroveň řízení a nevyjasněné vlastnické vztahy než nedostatečná pracovní morálka a výkonnost zaměstnanců, nebo jejich "nadměrné" požadavky,

– "rychlý" nastup spotřebního chování populace.

Tři hlavní faktory diferencovaného rozvoje regionů

1. Pozice regionu v sídelní velikostní hierarchii: projevuje se podstatný rozdíl v rozvoji metropolitních a nemetropolitních oblastí, tj. podstatně větší a rychlejší rozvoj zaznamenávají velká a větší města. Vliv tohoto faktoru je prokazatelně větší než následujících.

2. Položení regionu na geografické ose severozápad-jihovýchod: na této ose působí jednak blízkost či vzdálenost s dřívější hranicí Západ-Východ, a tedy blízkost vyspělé, rozvinuté a stabilizované společnosti tržních vztahů, současně však blízkost zahraničních trhů a odbytišť, dopravní vzdálenost a orientace dopravní sítě i snadnější osobní komunikace a osobní informovanost.

3. Profil ekonomiky regionů: to se projevuje v diferenciaci na regiony rozvojové na jedné straně a "útlumové" (většinou restrukturalizace spojená s útlumem těžby a těžkého, většinou hutního průmyslu) a "málo rozvinuté", "zaostávající" (většinou pohraniční, převážně zemědělské oblasti) regiony.

6.3. Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit

Vývoj v jednotlivých regionech České republiky úzce souvisel s územně diferencovanou hospodářskou dynamikou. Hlavní příčiny nerovnovážného rozvoje regionů a vzniku regionálních disparit jsou převážně tyto:

a) Regionální rozdíly v ekonomické struktuře a její diverzitě

- výrazný pokles výroby a zaměstnanosti v těžkém průmyslu – Moravskoslezsko a Severozápad;
- pokles výroby textilního a elektrotechnického průmyslu - Severovýchod a odvětví oděvního a obuvnického průmyslu – Severovýchod (Pardubický kraj), Střední Morava (Zlínský kraj) a Jihovýchod (Vysočina);
- výrazný pokles počtu pracovníků v zemědělství, zejména v tradičních agrárních regionech Jihovýchod a Střední Morava (Olomoucký kraj);
- rozvoj terciérního sektoru, který se s větší intenzitou koncentroval do velkých měst a aglomerací. Velké regionální rozdíly jsou i v oblasti inovačního potenciálu.

b) Kvalita lidských zdrojů (vzdělanost, podnikatelská tradice) a místní samosprávy (nedostatečná kapacita administrativy v malých obcích – více než 80 % obcí ČR, neefektivnost, absence systematického a komplexního rozvoje místního potenciálu, orientace na koncepční přístupy, strategické plánování apod.), zhoršená dostupnost veřejných služeb, nízká meziregionální mobilita pracovních sil.

c) Přetrvávající neuspokojivý stav životního prostředí – Moravskoslezsko a Severozápad, velká města – Praha, Brno, Plzeň, Ústí nad Labem, Pardubice-Hradec Králové ad. Nerovnoměrná vybavenost území technickou infrastrukturou. Existence řady územně-technických specifíků a problémů.

d) Rozdílná geografická poloha regionů v rámci České republiky i EU.

7. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabývala analýzou regionů České republiky v kontextu rozdělení důchodů. V úvodu práce jsem stručně vymezila základní pojmy a makroekonomické souvislosti, v další části jsem vymezila zkoumané regiony.

V praktické části práce jsem se pomocí statistických metod – shlukové a regresní analýzy snažila najít odpověď na dva základní řešené problémy. Prvním z nich bylo zkoumání a popis závislosti úrovně cen v regionech a zejména ověření vlivu důchodu na určování cenových hladin v jednotlivých regionech.

Z provedené regresní analýzy lze vyvodit, že úroveň **cenových hladin v jednotlivých regionech je do značné míry závislá na disponibilním důchodu domácností** (tedy nejen na průměrných mzdách, ale i na ostatních složkách důchodů, tj. na transferových platbách a výnosech z kapitálu). Kromě toho ale **úroveň cen v regionech ovlivňuje mnoho dalších faktorů**, avšak určení těchto faktorů a míry jejich vlivu je velmi složité.

Dalším řešeným problémem bylo rozdělení regionů do několika vzájemně rozdílných skupin, avšak vnitřně maximálně homogenních, na které je možno aplikovat různé přístupy regionální politiky (zda spíše konkrétní region aktivně podporovat a regulovat, či zda je lepší nechat region volně se rozvíjet). Při dělení regionů do těchto skupin jsem využila nejen data o současném vývoji a stavu regionů, ale snažila se zohlednit i dlouhodobý vývoj regionů v desetiletí 1995-2005.

V závěrečné části práce jsem se věnovala konfrontaci výstupů provedených analýz a podpor zaměřených na rozvoj regionů. Zde můžu konstatovat, že **podpory jsou skutečně zacíleny na regiony, které jsem vyhodnotila jako strukturálně postižené či jinak zaostávající.**

8. Použitá literatura

1. Peková, J., Pilný, J.: Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2002. 442 s. ISBN 80-86395-21-9
2. Sekerka, B.: Matematické a statistické metody ve financování, cenných papírech a pojištění. Prah: Profess Consulting s. r.o.2002. 397 s. ISBN 80-7259-031-5
3. Kubanová, J.: Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi, Statis Bratislava 2003.244 s. ISBN 80-85659-31-X
4. Buchta, M.: Mikroekonomie II 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 184 s. ISBN 80-7194-683-4
5. Halásek, D., Pilný, J.: Tománek, P.: Určování bonity obcí. Ostrava: Technická univerzita,2002. 130 s. ISBN 80-248-0159-0
6. Veselá, J.: Sociologie obcí a regionů. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998. 77 s. ISBN 80-7194-129-8
7. Maier, K., Čtyroký, J.: Ekonomika územního rozvoje, Praha, Grada Publishing 2000. 144 s. ISBN 80-7169-644-7
8. www.vlada.cz
9. www.czso.cz

Seznam grafů

Graf 1.: Poptávka a nabídka na trhu výrobních faktorů

Graf 2.: Alternativní využití výrobního faktoru

Graf 3.: Mezní příjem z produktu

Graf 4.: Lorenzova křivka

Graf 5.: Mezní produkt práce

Graf 6.: Dendogram – analýza dat roku 1995

Graf 7.: Dendogram – analýza dat roku 2005

Seznam tabulek

Tab. 1.: Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v letech 1995-2005.....	20
Tab. 2.: Vývoj HDP na obyvatele v letech 1995-2005.....	21
Tab. 3.: Vývoj průměrných mezd v letech 1995-2005.....	21
Tab. 4.: Vybrané makroekonomické ukazatele kraje Praha v roce 2005.....	24
Tab. 5.: Vybrané makroekonomické ukazatele Středočeského kraje v roce 2005.....	26
Tab. 6.: Vybrané makroekonomické ukazatele Jihočeského kraje v roce 2005.....	28
Tab. 7.: Vybrané makroekonomické ukazatele Plzeňského kraje v roce 2005.....	30
Tab. 8.: Vybrané makroekonomické ukazatele Karlovarského kraje v roce 2005.....	32
Tab. 9.: Vybrané makroekonomické ukazatele Ústeckého kraje v roce 2005.....	34
Tab. 10.: Vybrané makroekonomické ukazatele Libereckého kraje v roce 2005.....	36
Tab. 11.: Vybrané makroekonomické ukazatele Královéhradeckého kraje v roce 2005.....	38
Tab. 12.: Vybrané makroekonomické ukazatele Pardubického kraje v roce 2005.....	40
Tab. 13.: Vybrané makroekonomické ukazatele kraje Vysočina v roce 2005.....	42
Tab. 14.: Vybrané makroekonomické ukazatele Jihomoravského kraje v roce 2005.....	44
Tab. 15.: Vybrané makroekonomické ukazatele Olomouckého kraje v roce 2005.....	46
Tab. 16.: Vybrané makroekonomické ukazatele Zlínského kraje v roce 2005.....	48
Tab. 17.: Vybrané makroekonomické ukazatele Moravskoslezského kraje v roce 2005.....	50
Tab. 18.: Zdrojová data pro zkoumání regrese.....	51
Tab. 19.: Charakteristika variability zvoleného modelu regresní analýzy.....	53

9. Přílohy

9.1. Výstup regresní analýzy MS Excel

<i>Regresní statistika</i>	
Násobné R	0,826889
Hodnota	
spolehlivosti R	0,683745
Nastavená	
hodnota	
spolehlivosti R	0,588869
Chyba stř.	
hodnoty	143,2375
Pozorování	14

ANOVA

	<i>Rozdíl</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Významnost</i> <i>F</i>
Regrese	3	443578,898	147859,6	7,206698	0,007346
Rezidua	10	205169,737	20516,97		
Celkem	13	648748,635			

	<i>Koeficienty</i>	<i>Chyba stř.</i> <i>hodnoty</i>	<i>t stat</i>	<i>Hodnota</i> <i>P</i>	<i>Dolní 95%</i>	<i>Horní 95%</i>	<i>Dolní</i> <i>95,0%</i>
Hranice	4924,406	348,870873	14,11527	6,26E-08	4147,073	5701,738	4147,073
Průměrná							
měsíční nom.							
Mzda v Kč	-0,06495	0,06391265	-1,01626	0,333462	-0,20736	0,077454	-0,20736
Disponibilní							
mesicni							
důchod/osobu	0,140532	0,0819685	1,714459	0,117213	-0,04211	0,323169	-0,04211
Podíl městského							
obyvatelstva	11,85356	4,35531776	2,721629	0,0215	2,149303	21,55781	2,149303

REZIDUA

<i>Pozorování</i>	<i>Očekávané</i> <i>Cena</i> <i>spotřebního</i> <i>koše v Kč</i>	<i>Rezidua</i>	<i>Normovaná</i> <i>rezidua</i>
1	6802,238	-48,80	-0,38843
2	6123,636	161,38	1,284625
3	6241,458	125,91	1,002266
4	6176,247	65,89	0,524508
5	6214,257	-89,32	-0,71097
6	6305,277	-87,41	-0,69576
7	6175,998	-66,41	-0,52861
8	6202,712	69,92	0,556548
9	6036,515	-6,83	-0,05433
10	6256,269	-139,41	-1,1097
11	6142,998	-207,29	-1,65002
12	6140,387	8,41	0,066971
13	6067,357	-45,07	-0,35873
14	6339,712	259,00	2,061637

PRAVDĚPODOBNOST

<i>Percentil</i>	<i>Cena</i> <i>spotřebního</i> <i>koše v Kč</i>
3,571429	5935,71
10,71429	6022,29
17,85714	6029,69
25	6109,59
32,14286	6116,86
39,28571	6124,94
46,42857	6148,8
53,57143	6217,87
60,71429	6242,14
67,85714	6272,63
75	6285,02
82,14286	6367,37
89,28571	6598,71
96,42857	6753,44

9.2. UNISTAT shluková analýza dat z roku 1995

Statistický systém UNISTAT® Verze 5.1.08. © Copyright 1984-2001 UNISTAT Ltd.

***** Hierarchická shluková analýza *****

Nejsou vynechány řádky

Vybrané podle C10 Vyberte řádek

Vybrané proměnné: Počet obyvatel, Pracovní síla, Míra nezaměstnanosti,

Uchazeči o zaměstnání, Počet volných prac.míst, HDP v běžných cenách,

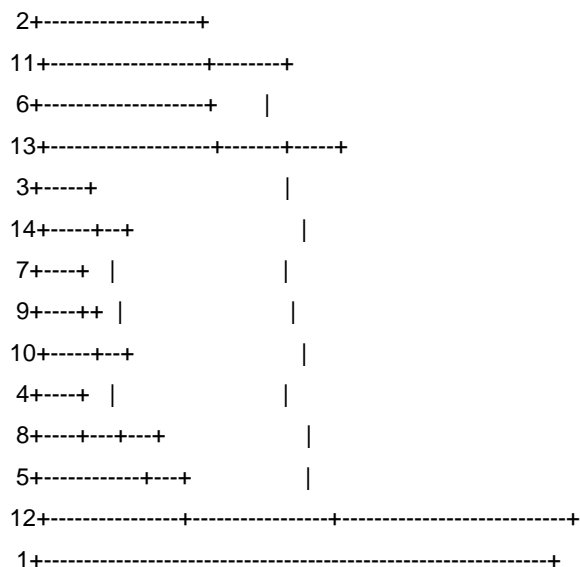
HDP na 1 obyvatele, Průměrná měsíční nom. mzda

Měření: Euklid, Metoda: Průměr mezi skupinami

** Průběh **

Krok	Spojení1	Spojení2	Vzdálenost
1	7	9	0,5247
2	4	8	0,5891
3	3	14	0,6375
4	7	10	0,7502
5	3	7	1,0451
6	3	4	1,0802
7	3	5	1,5328
8	3	12	1,9118
9	2	11	2,3491
10	6	13	2,4435
11	2	6	3,3260
12	2	3	4,0293
13	1	2	7,4059

** Znakový dendrogram **

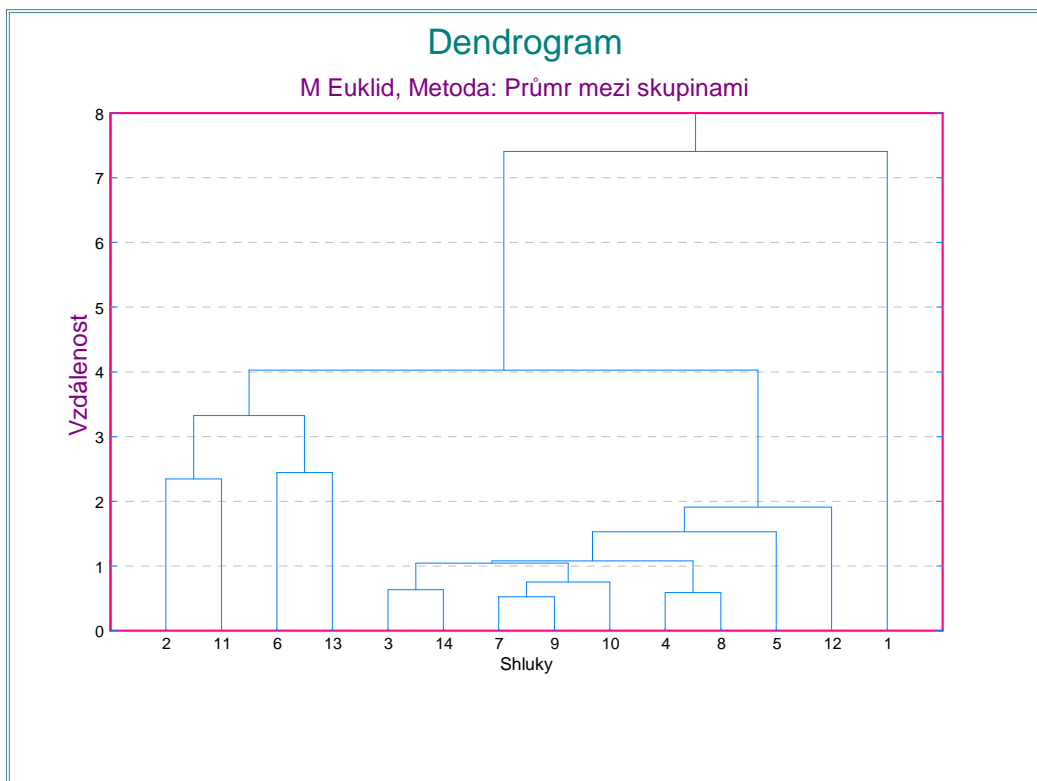

**** Tabulka shluků ****

Shluk	Příp.	Procenta
1	14	100,0%

**** Příslušnost ke shluku ****

Pozorování	Shluk
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1

9.3. UNISTAT shluková analýza dat z roku 2005

Statistický systém UNISTAT® Verze 5.1.08. © Copyright 1984-2001 UNISTAT Ltd.

***** Hierarchická shluková analýza *****

Nejsou vynechány řádky

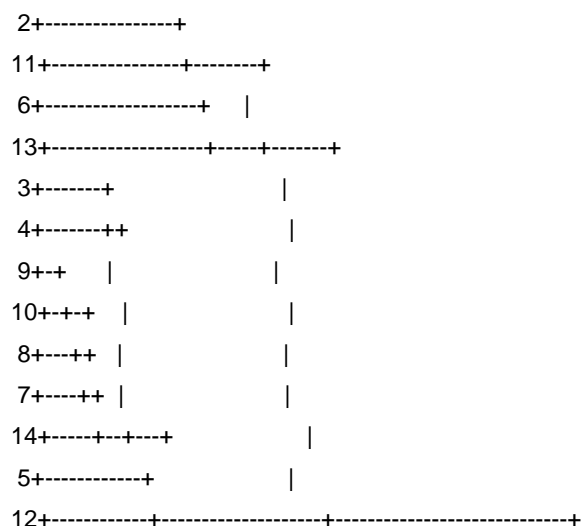
Vybrané podle C10 Vyberte řádek

Vybrané proměnné: Počet obyvatel, Pracovní síla, Míra nezaměstnanosti, Uchazeči o zaměstnání,
Počet volných prac.míst, HDP v běžných cenách, HDP na 1 obyvatele, Průměrná měsíční nom. mzda
Měření: Euklid, Metoda: Průměr mezi skupinami

** Průběh **

Krok	Spojení1	Spojení2	Vzdálenost
1	9	10	0,1835
2	8	9	0,4685
3	7	8	0,6227
4	7	14	0,7378
5	3	4	0,9258
6	3	7	1,0811
7	3	5	1,5545
8	3	12	1,5982
9	2	11	1,9852
10	6	13	2,3458
11	2	6	3,1455
12	2	3	3,9987
13	1	2	7,6056

** Znakový dendrogram **

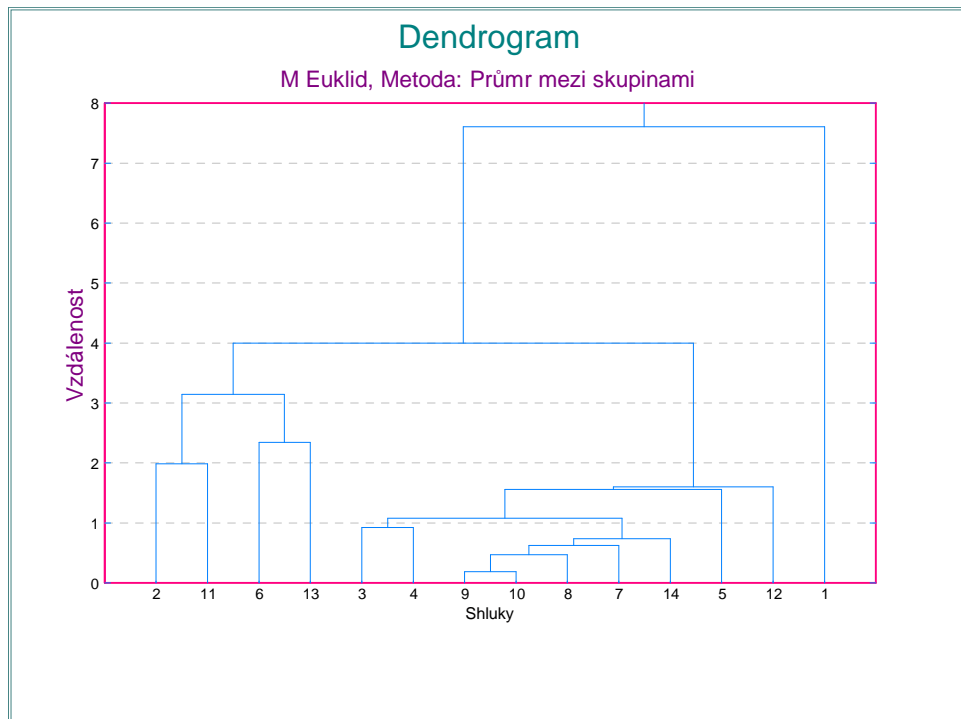
1+-----+-----+

** Tabulka shluků **

Shluk	Příp.	Procenta
1	14	100,0%

** Příslušnost ke shluku **

Pozorování	Shluk
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1

9.4. Vymezení regionů s intenzivní podporou v rámci programů ČMZR

A Území se soustředěnou podporou státu

I. Strukturálně postižené regiony tvoří území okresů

1. Most (Ústecký kraj)
2. Karviná (Moravskoslezský kraj)
3. Chomutov (Ústecký kraj)
4. Teplice (Ústecký kraj)
5. Ostrava-město (Moravskoslezský kraj)
6. Frýdek-Místek (Moravskoslezský kraj)
7. Nový Jičín Moravskoslezský kraj
8. Sokolov (Karlovarský kraj)

II. Hospodářsky slabé regiony tvoří území okresů

1. Hodonín (kraj Vysočina)
2. Znojmo (kraj Vysočina)
3. Třebíč (kraj Vysočina)
4. Bruntál (Moravskoslezský kraj)
5. Opava (Moravskoslezský kraj)
6. Jeseník (Olomoucký kraj)
7. Přerov (Olomoucký kraj)
8. Šumperk (Olomoucký kraj)
9. Svitavy (Pardubický kraj)
10. Louny (Ústecký kraj)
11. území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá (Liberecký kraj)

III. Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností tvoří území

a) okresů

1. Děčín (Ústecký kraj)
2. Ústí nad Labem (Ústecký kraj)
3. Litoměřice (Ústecký kraj)

b) obcí s rozšířenou působností

1. Ostrov (Karlovarský kraj)
2. Frýdlant (Liberecký kraj)
3. Králíky (Pardubický kraj)
4. Bystřice n. Pernštejnem (kraj Vysočina)
5. Bučovice (Jihomoravský kraj)
6. Mikulov (Jihomoravský kraj)
7. Šternberk (Olomoucký kraj)
8. Uničov (Olomoucký kraj)
9. Kroměříž (Zlínský kraj)
10. Rožnov pod Radhoštěm (Zlínský kraj)
11. Valašské Klobouky (Zlínský kraj)

B Přechodně podpořené hospodářsky slabé regiony

Území okresů

1. Český Krumlov (Jihočeský kraj)
2. Tachov (Plzeňský kraj)
3. Rakovník (Středočeský kraj)
4. Vyškov (Jihomoravský kraj)

9.5. Tabulka s daty roku 1995 pro shlukovou analýzu

9.6. Tabulka s daty roku 2005 pro shlukovou analýzu

9.7. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb v krajích ČR v prosinci 2005 v Kč

ÚDAJE PRO KNIHOVNICKOU DATABÁZI

Název práce	DŮSLEDKY ROZDĚLENÍ DŮCHODŮ V REGIONECH
Autor práce	Bc. Helena Řezáčová
Obor	Ekonomicko - správní
Rok obhajoby	2007
Vedoucí práce	RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
Anotace	<p>Práce pojednává o problematice vývoje regionů v České republice a zaměřuje se na nalezení závislosti a vlivu rozdělení důchodů v regionech.</p> <p>Součástí práce je shluková analýza, která má pomoci popsat a rozdělit regiony do podobných skupin a dále regresní analýza, která se snaží najít model, který by popsal regionální rozdíly v cenových hladinách.</p>
Klíčová slova	důchod, rozdělení důchodů, region, stratifikace regionů, výrobní faktor, shluková analýza, regresní analýza